

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Puccinjeva 5 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich · Naročnina letno Lir 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

Führerjev govor ob enajsti obletnici prevzema oblasti

„Zmaga Nemčije pomeni ohranitev Evrope, zmaga Sovjetske Rusije bi pomenila njeno uničenje“ —
„Ta vojna bo navzlic vsem zločestvom sovražnikov vodila do največje zmage Nemčije“

Berlin, 30. januarja. Ob 11. obletnici prevzema oblasti je imel Führer v nedeljo iz svojega glavnega stana govor na nemški narod. V govoru je izvajal med drugim:

»Nihče si ne sme biti več na nejasnem zastran vzroka, smisla in cilja tega svetovnega boja, kajti las, ko se je še lahko zdelo, da gre tudi pri tej borbi zgolj za evropski spor, povzročen vedno znova od Anglije za obdržanje ravnotežja sil v prid angleškega imperija, je že davno minil. Kar je od leta 1936 v Londonu načrtno ščuvalo k vojni, se je danes spremenilo iz priganjaca v preganjanca. Duhovi, katerih so se po stari angleški navadi tudi tokrat hoteli poslušati, so jim sedaj zrastle preko glave. Čisto vseeno, kako se bo ta borba končala, vendar je eno gotovo, da je Anglija končno veljavno odigrala svojo vlogo na celini. Danes ni več vprašanje, ali bo v sedanjih vojni ohranjeno ali obnovljeno stano ravnotežje sil, temveč

edino vprašanje je, kdo bo imel ob koncu tega boja v Evropi glavno besedo: ali evropska družina narodov, ki jo predstavlja njena najmočnejša država, ali pa boljševiški kolos.

Prvi primer bo samo možen, če bo Nemčija dobila to vojno, ki je borba ne samo za njo samo, temveč za vso Evropo. Drugače bo zmagovanka Sovjetska Rusija.

Pripombe, razširjane od gotovih angleških listov, da Rusija po eventualnem premaganju Nemčije ne bo več prodirala dalje v Evropo in se bo rajši enostavno z vzgojo, namreč z iztrebljenjem nemškega naroda zadovoljila, je prav tako točno proračunano židovsko prerokovanje, namenjeno evropskim bedakom, kakor pripovedovanje, da bo še pred koncem te vojne Anglija tako takoj prevzela vodstvo nove borbe proti Sovjetski Rusiji.

Kajti prvič si zmagovalec v tem boju narodov ne pariti določiti svojih ciljev od angleških časopisnih pisnov in drugič bi se pač v primeru boljševiške zmage žalostni preostanek Evrope proti tedaj Evropo obvladujočemu evropsko-azijskemu kolosu Sovjetske zveze kaj težko spustil pod angleškim vodstvom v novo borbo, tem manj, ker bi vojaške izgode takšne borbe utegnili zgolj prava slavnata glava ocenjevati in jim pripisovati dobre izgode. Mimo tega ve sleherni Evropeec, da bi v takem primeru morebiti čimogrede preostali majhni ostanki zapadnoevropskih držav imeli zgolj »časte«, da bi sami na k imperijskim četam Kanadčanov, Avstraleev, Novozelancev, Južnoafričanov itd. v borbi prečevali kri za ohranitev gospodstva in štedenje človeških življenj Angežev.

Eno je zagledelj popolnoma gotovo: V tej borbi je lahko samo en zmagovalec, in sicer Nemčija ali pa Sovjetska Rusija! Zmaga Nemčije pomeni ohranitev Evrope in zmaga Sovjetske Rusije njeno uničenje.

To je, kakor rečeno, tako jasno, da bi to moral točno vedeti predvsem sleherni Anglež, ki še ni popolnoma izgubil pameti. Če pa tam zlic temu s pravo angleško hinavščino govoričijo, da bi utegnili biti tudi drugače, potem si to lahko tolmačimo zgolj s tem, da krivi vojni zločinci v Londonu ne vidijo več nikake možnosti, potom katera bi se mogli izvleči iz svojih lastnih mrež in da jim je predvsem pot nazaj zaradi njih židovskih pomagačev in hujskačev tudi notranjepolitično že zazidana. Zagledelj za Anglijo in Zedinjene države sploh ni več vprašanja, ali naj, odnosno, ali bodo lahko po tej vojni sami kapadli boljševizem, temveč le še vprašanje, ali se

bodo lahko v lastnih državah ubranili boljševizma. Kaj pa ima Evropa v praksi sploh pričakovati od angleških obljub za pomoč, najbolj jasno dokazuje anglo-ameriško zadržanje nasproti Poljakom, Fincem, baltskim državam ter vsej južnovzhodni Evropi.

Z brezvestnimi garancijskimi obljubami Poljakom so naščuvali to državo v vojno proti Nemčiji; z zlagano trditvijo, da morajo druge države rešiti pred Nemčijo, so jim vsilili pogodbe o pomoči, toda sedaj puščajo na cedilu in žrtvujejo s takisto zlaganostjo frazami vse te države. Toda morali so jih zapustiti ne morda, ker je tako hotel vsak posamezni Anglež, temveč, ker je Anglija nesposobna, da bi v primeru boljševiške zmage preprečila ta razvoj. Toda ne samo to: Angleži niso niti v stanju, da bi nastopili proti svoji lastni, z boljševizmom okuženi opoziciji z drugo politiko, kaj šele, da bi le-to lahko uspešno izvedli. Sicer pa mora vsaka država, ki se je tako kakor Anglija prodala židovstvu, prej ali slej podležiti tej kugi, svedeča če se v zadnji minuti še ne postavi na noge in s svojo odstrani te bakterije iz svojega telesa. Mnenje, da bi le še utegnili priti do mirnega sčitja ali celo do izravnave lastnih interesov s snovatelji tega razproja narodov, ni nič drugega kakor upanje, da je človeško telo zmožno trajno asimilirati tudi kužne bacile. Vprašanje rešitve evropskih držav in s tem rešitve Evrope je zagledelj vprašanje, ki bo izključno odločeno potom narodno-socialističnega nemškega naroda in njegove vojske ter z njim zvezanih držav. Če bo pa Reich zlomljen, se nobena druga država v Evropi ne bo mogla učinkovito zoperstaviti novemu hunskeemu vdoru.

Če ne bi zmagala Nemčija, bi bila usoda v severnih in južnih evropskih državah v nekaj mesecih odločena, zapad pa bi sledil v najkrajšem roku. Deset let kasneje bi najstarejši kulturni kontinent izgubil bistvene poteze svojega življenja. Nam vsem tako druga slika več ko dvainpolstisočletnega duševnega in materialnega razvoja bi bila izbrisana, narodi kot nosilci te kulture in njihovi reprezentanti duhovnega vodstva narodov pa bi počasi ginili kje v gozdovih ali močvirjih Sibirije, v kolikor bi ne bili že likvidirani s strelom v tilnik.

Da je pa danes nemški narod v stanju, da vodi to usodno odločilno borbo za svoj obstoj in obstoj vse evropske celine, se zahvaljuje onemu milostnemu božjemu vodstvu, ki je po dolgem boju za oblast že pred 11 leti dopustilo narodnemu socializmu zmagovito doseči zastavljeni cilj.

Brez 30. januarja 1933 in brez narodno-socialistične revolucije, brez njenega ogromnega notranjega očistovalnega in obnovitvenega dela bi Evropa ne imela danes činitelja, ki bi utegnil učinkovito upreti se boljševičkemu kolosu.

Stiri velike naloge so bile zagledelj med mnogimi drugimi v letu 1933 postavljene in od njih rešitve je bila odvisna ne samo bodočnost Reicha, temveč rešitev Evrope, da morda celo vse človeške civilizacije.

1.) Reich je moral z rešitvijo socialnih vprašanj zopet priti do izgubljenega notranjega družabnega miru.

2.) Socialnopolitično zedinjenje naroda se je moralo dopolniti z narodnopolitičnim, to se pravi, na mesto ne samo političnega, temveč tudi državno razkosnega telesa Reicha je morala stopiti narodno-socialistična zedinjena država, ki je morala imeti takšen ustroj in vodstvo, ki sta bila lahko sposobna, da sta se uspešno zoperstavila in vzdržala tudi v najtežjih napadih in najtežjih preizkušnjah bodočnosti.

3.) Narodno in politično podgrajena zedinjena država je imela nalogo, da takoj ustvari takšno vojsko, ki bo utegnila zadostovati za naloge lastnega uveljavljanja. Potem ko je ves svet odklonil vse nemške ponudbe zastran omejitve v oboroževanju, si je Reich moral priskrbeti ustrezajočo lastno oborožitev.

4.) Da je nemški narod sploh lahko z izgledi na uspeh ščitil svoj obstoj v Evropi, je bilo potrebno zedinjenje vseh onih držav, v katerih prebivajo Nemci ali pa so predstavljal prostore, ki so naš eno tisočletje pripadali k nemškemu Reichu in ki so bili narodno in gospodarsko nezogibno potrebni za ohranitev Reicha, to se pravi, za njegovo politično-vojaško obrambo.

Kolikor velikega je bilo tudi v tem času storjenega, na čelu vseh del narodno-socialistične revolucije je brez dvoma obnovila nemške narodne skupnosti, prav tako pazljiva kot vztrajna presojava nekdanje narodne države v nov socialistični organizem kot ljudsko državo. Kajti zgolj s tem je postal nemški Reich imun proti vsem boljševičkim pokušom okužitve. Tudi vojska je bila vključena v ta razvoj. Nad 60% mladega častniškega zbora je iz moštva in le-ti tvorijo tako most k stotisočem delavcem in kmetov ali pripadnikom majhnega srednjega stanu.

Nekoč bo v zgodovini označen kot eden največjih uspehov,

da je pri tem v tej volki državi uspelo uvesti in izvesti socialistično revolucijo, ki je brez uničenja narodnega prenošanja in brez sleherne omejitve ustvarjalne moči starih stanov dosegla popolno izenačenje vseh. Ta razvoj bo narodni socializem v nezmožljivi odločnosti nadaljeval. S tem pa bo odzvel tudi mednarodnemu židovstvu vse temeljne točke za notranjo uničenje našega narodnega telesa. Narodno-socialistično skupnost tako že sedaj lahko smatramo za nedotakljivo središče slehernega evropskega samouveljavljanja. Kajti zgolj tista država, ki bo v svoji notranjosti popolnoma brez nesocialističnih infekcijskih žarišč, se bo lahko z gotovostjo tudi na zunaj zoperstavila boljševizmu.

Svetovna vojna iz leta 1939 bo nekoč prešla v zgodovino kot gigantska ponovitev procesa proti stranki v letu 1924. Kakor je tedaj ta za uničenje pokroba nameravani napad razširil njegove ideje naravnost s silo eksplozije po vsej Nemčiji, tako bo ta borba v malo letih odprla narodom oči o židovskem vprašanju, in narodi bodo smatrali narodno-socialistični odgovor in njegove ukrepe za odstranitev tega vprašanja prav tako za posnemanja vredne kakor samo o sebi umljive.

Da je dala narodno-socialistična revolucija nemškemu narodu orožje za samouveljavljanje, ne more nič močnejše dokazovati, kakor to dokazuje germaniška borba, ki sedaj že peto leto besni. Ta borba ne more zavzeti nobenega drugega poteka, kakor ga je doslej zavzela še vsaka druga velika borba na tej zemlji.

Zagledelj lahko dogodki v vojni samo onega vznemirjajo, ki se še ni naučil zgodovinsko gledati niti misliti.

Pot od vizije polsepega vojaka v letu 1918 do realnosti narodno-socialistične države v letu 1944 je bila ogromna in gotovo težavna kakor pot današnjega Reicha do končne zmage. Da bo pa na koncu tega boja stala zmaga Nemčije in s tem Evrope proti njenim zapadnim in vzhodnim zločinskim napadalcem, je za slehernega narodnega socialističnega ne samo izraz njegove vere, temveč za konec vsoga dosedanjega boja notranja gotovost.

Poizkus naših nasprotnikov, da bi z rušilnimi in žigalnimi bombami pripravil nemški narod in Reich do zloma, zgolj narod konec koncev vedno bolj utrjuje v njegovem socialističnem zedinjenju in ustvarja ono trdno državo, ki je bila od Previdnosti določena, da obzaruje evropsko zgodovino v bodočih stoletjih.

Dvanajsto leto nove organizacije našega naroda bo stavilo na fronto in na domovino najhujše zahteve. Kakor koli močno pa bo tudi vihar besnel nad našo trdnjavo, konec koncev se bo nekega dne kakor vsaka zavihta polegel in iz temnih oblakov bo zopet posijalo sonce na tiste, ki so vztrajno in neomajno, svosti svoji veri izpolnjevali dolžnost. Ta vojna bo navzlic vsem zločestvom naših nasprotnikov vodila do največje zmage nemškega Reicha.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Orjaška zimska bitka na vsej vzhodni fronti se približuje novim viškom. Istočasno pa se razvija tudi v Južni Italiji odločilna bitka. Pri mostišču pod Rimom so se razvili ostri spopadi. Nemško letalstvo neprestano napada angloameriško izkrcevalno mornarico in je do pretekle nedelje uničilo pri Anziju skoraj za 200.000 ton angleških ladij. Anglosaški letalski teror nad nemškimi velemesti se nadaljuje. V Berlinu in drugod so uničili neadomestljive kulturne spomenike. O stanju na bojiščih je podala nemško vojno poročilo pretekli torek, 1. februarja, naslednji pregled:

Na predmostju Nikopolja in južnozpadno od Dnjepropetrovska so se izjalovili močni sovjetski probojni napadi. 81 sovražnikovih oklopnikov je bilo sestreljenih.

Severnozpadno od Kirovgrada so bili tudi večeraj razbiti vsi sovražnikovi napadi. S ponovnim sunkom naših oklopnih oddelkov so imeli boljševeki znova težke izgube.

Južnozpadno od Cerkasov in južnovzhodno od Bele cerkve so naše čete često v protinapadu odbile številne sovjetske napade.

Južno od Pogrebišča so bili pri čiščenju v prejšnjih dneh osvojenega ozemlja dovedeni številni ujetniki, večje število sovražnikovih oklopnikov pa je bilo sestreljeno.

Južnozpadno in zapadno od Novograda-Volinika so v teku siloviti boji z močnejšimi sovražnikovimi silami, ki so utegnile v nekaterih odsekih osvojiti ozemlje.

Medtem ko so južno od Pripjeta sunki nemških oddelkov navzlic žilavemu sovražnikovemu odporu in izrednim ozemeljskim težavam dovedli globoko v sovražnikovo ozemlje, so ostali med Pripjetom in Berezino pri popuščanju bojev slabotnejši sovjetski napadi brez uspeha.

Severnozpadno od Vitebska in severno od Nevelja je sovražnik, podprt od oklopnikov, pomovno, toda brezuspešno napadel.

V še vedno trajajočih težkih obrambnih bojih med Ilmenskim jezerom in Finskim zalivom so sovjetske čete še nadalje prodrele v raznih odsekih. Naše bojne skupine so se ogorčeno upirale in prizadele boljševekom vedno znova, posebno pri krajevnih protisunkih, velike izgube. Drugi bataljon 132. grenadirskega polka pod poveljstvom stotnika Neuberta se je posebno odlikoval v teh bojih.

V južni Italiji pridobivajo boji na silovitosti zaradi uporabe novih sil na obeh straneh.

Pri Nettunu je nadaljeval sovražnik svoje težke napade proti severu in severovzhodu. Njegovi poizkusi proboja so v težkih bojih krvavo propadli.

Na južnem bojišču na področju Minturna-Castelforte se je večeraj sovražnik zaradi velikih izgub omejil na krajevne napade. Dočim smo po hudi borbi ponovno izgubili Monte Jugo, so bili pri Cassinu odbiti močni napadi in zapadno od San Elije smo zopet osvojili v protinapadu več višin.

Ob jadranski obali je v strnjenem obrambnem ognju propadel sovražnikov sunek s podporo oklopnikov.

V jutranjih urah 31. januarja so potopili nemški brzi čolni ob angleški obali v močno zavarovanem konvoju dve ladji s 5500 brt in eno stražno ladjo.

V borbi proti angloameriški oskrbovalni mornarici sta potopili vojna mornarica in letalstvo v januarju 31 trgovskih ladij s 178.000 brt., 51 nadaljnjih ladij z 249.000 brt je bilo z bombami in torpednimi pogodki tako težko poškodovanih, da utegnemo računati s potopitvijo mnogih teh ladij. Izmed sovražnikovih bojnih ladij je bilo potopljenih 25 rušilcev, 4 podmornice, 2 stražni ladji in 10 izkrcevalnih vozil, 3 križarke, 6 rušilcev in 25 izkrcevalnih ladij je bilo tako težko poškodovanih, da lahko računamo z izgubo dela teh ladij.

Nad zasedenimi zapadnimi ozemlji in ozemljem Reicha je bilo v zadnjem mesecu sestreljenih 806 angloameriških letal, od tega 665 letal, po večini štirimotornih bombnikov, pri terorističnih napadih na ozemlje Reicha.

Naši kraji v stalni borbi s komunizmom

Komunistična krдела so povsod na umiku. Na Goriškem in na Primorskem se prebivalstvo naglo iztreznjuje. Na Notranjskem in na Dolenjskem domobranske posadke ne počivajo v svojih postojankah. Dan za dnem patrolirajo po okoliških krajih ter jih čistijo komunističnih krdel in terenecv. Posebno lep plen je padel v roke domobranski posadki v Borovnici. V gostem gozdu med Verdrom in Logatcem je patrolja našla skladšče komunističnih spisov, zavitih v nepremočljivo platno in vloženi v močan zaboj, tako da so popolnoma ohranjeni, čeprav so bili zakopani najbrž že dva meseca. To je arhiv znane komunistične »Tomšičeve brigade« za mesec september in oktober 1943. Ni dvoma, da so v njem zanimivi podatki o početju te brigade.

Zelo žalostna poročila prihajajo iz Suhe in Bele Krajine. Na dnevnem redu so ropanja pa tudi umori. Na Suhorju v Beli Krajini so komunisti umorili učiteljico Penkovo. Pred usmrčitvijo so ji odvzeli vse, kar je imela pri sebi, med drugim več tisoč lir. Nato pa je prišlo med komunisti do prekekanja in pretepa, v katerem so tudi streljali. Poveljnik oddelka je bil ustreljen, njegova žena pa je pobegnila v bližnji gozd.

V Črnomlju in okoliških vaseh se je močno razširil tifus. Komunisti so mesto popolnoma zaprli. V Gribljah je umrlo že 19 oseb, v Trebušah pa 15. Kakor znano, so komunisti takoj po odhodu domobranske in nemške posadke iz Črnomlja odpeljali in ubili črnomeljskega župana Klemenca, njegovega 32 letnega sina ter dva duhovnika iz sosednjih župnij. Medtem ko pošteno ljudstvo žaluje za nedolžnimi žrtvami, imajo v Črnomlju skoraj vsak večer miting s plesom.

Iz Trebeljnega so komunisti pred dnevi odpeljali župana Grebena. Kam so ga odvedli, ni znano. Kaplanu Klančarju so pa prepovedali izhod iz stanovanj, samo v cerkev še sme.

Posebno žalostno usodo je doživela mirna in lepa dolenska vas Ilva gora. Ko je semkaj prišla »Ljubljanska brigada«, je obsodila na smrt nekega 45 letnega moškega, doma s Krke. Vsa vas je prosila zanj, ko so zvedeli, da ima ženo in dva majhna otroka. Komunisti so sicer govorili, da ga bodo izpustili, vendar so ga še tisti dan uklenjenega odvekli na polje in ga umorili. Z njim je padel tudi Anton Bucovar iz Predal, katerega so prisilno mobilizirali, pa jim je ušel. Oba umorjenca sta imela usta zatlačena s cunjami, da nista mogla kričati in oba sta bila po obrazih močno

potolčena. Ko pa so prišle prve nemške predstraže, se je začelo splošno beganje. Padlo je okrog sto komunistov, od teh so jih 25 pustili v vasi, ostale so odvekli s seboj. V splošni zmedbi, ko so krogle švigale sem in tja, so padli tudi trije nedolžni vaščani: Martin Petrič, kmet, kmet, kmet in oče dveh otrok, Janez Strah, kmet iz Male Ilve gore, poročen in ima eno hčer, ter 80 letna Tončkova mati z Gabrenja.

V nekaterih krajih v Suhi Krajini in na Dolenjskem so komunisti odprli šolo. Toda verouk sme po svoje razlagati samo komunistični učitelj. Duhovščina je skušala uvesti pouk verouka vsaj v cerkvah, toda komunisti so tudi pouk po cerkvah prepovedali. Župnim uradom so dali odlok, po katerem je vsem duhovnikom prepovedano pridigati. Maševati sme v vsaki fari le en duhovnik in sicer v župni cerkvi in ob uri, ki jo določi komunistični poveljnik. Prepovedali so prehod iz vasi v vas brez posebnega dovoljenja, s čemer so posebno vezani duhovniki, ki ne morejo več obiskovati faranov.

Prebivalstvo Grosuplja in okolice si je odahnilo, ko je bil pred kratkim prijel komunist Anton Polič iz Stranske vasi 43. Ze pred sedanjo vojno je bil član komunistične stranke, nato pa glavni komunistični dobavitelj hrane in živil. Njegov sin Radko je še sedaj brigadni komisar. Čeprav je bil Polič že v letih, saj je bil upokojen železničar, je nastopal zelo drzno in nazadnje hotel ubegniti patrolji. Toda stražar je za njim streljal in ga smrtno zadel. Podobne smrti je končal na Trški gori komandant 3. bataljona štajerske komunistične brigade Tone Kamin. Dobil je dva strela v noge. Pokopali so ga na Trebeljnem pod nekimi drevesom.

Tako se razvijajo dogodki v naših krajih: komunističnim krdelom prede vedno bolj slaba, poglavarji izginjajo drug za drugim, iz komunistične vojske pa prihaja vedno več pribežnikov, ki vstopajo v domobranske vrste. S seboj prinašajo orožje in pripovedujejo o obupnih razmerah v komunističnih taborih. Tam so uši, bolezni in splošno pomanjkanje. Obupne so tudi razmere med komunističnimi krdeli izven naših krajev. Na vsem Balkanu je doslej padlo že nad milijon ljudi v tej državljanski in tolovajski vojni. In komu v prid? Nikomur drugemu kakor angloameriškim in boljševiskim podpihovalcem, ki štedijo lastne žrtve na ta način, da pošiljajo majhne narode v ogenj.

Zbiranje starih kovin in železa

Za obnovo pokrajine, namreč za obnovo požežanih in razrušenih kmečkih domov in gospodarskih poslopj, cest in mostov, sploh za vsa dela, ki naj dajo našemu narodu zopet možnost urejenega, delovnega življenja — bo potrebno mnogo kovinskega, gradbenega materiala. V sedanjem vojnem gospodarstvu bo mogoče ta material naročiti samo za zamenjavo starega materiala.

V ta namen bo prirejeno v Ljubljanski pokrajini zbiranje starih kovin in starega železa. Zbiranje bo izvršila šolska mladina po hišah. V boštev pridejo vse vrste kovinskih odpadkov in predmetov, ki so doslužili ali niso imetniku potrebni, posebno pa predmeti iz bakra, bronu ali litega železa. Takl dosluženi predmeti, ki v mali

količini in za poednca ne predstavljajo nobene vrednosti, se najdejo v vsakem gospodinjstvu in vsakem podjetju.

V Ljubljani bo zbiranje v dneh 3., 4. in 5. februarja t. l., v drugih krajih pokrajine po navodilih in v dneih, ki jih bodo določila odnosna glavarstva.

Pozivam vse zavedne Slovence in Slovance, da sprejmejo mlade glaslice obnove domovine prijazno, da jim po možnosti olajšajo njihovo prostovoljno, naporno nalogo in da darujejo za navedeno svrhu njim samim nepotrebne kovinske predmete.

Prezident: divizijski general Rupnik, m. p.

Naša zaščita pred letalskimi napadi

Bilo bi nespametno podcenjevati nevarnost letalskih napadov, ki so samo del uničevalnih načrtov sovražnikov evropske svobode. Neljubi dogodki, ki so jih doživeli ljudje v raznih krajih v teku sedanje vojne, bi se utegnili primeriti tudi nam. Zato je treba skrbeti za učinkovite ukrepe, dokler je čas. V vsaki hiši naj bo za primer letalskega napada pri roki dovolj požarnega peska, zlasti na stopniščih, na podstrešjih in v kletih. Nadalje velja odstraniti vse zavese in gardine pri oknih. Tudi blazine, klubske stole in podobne predmete je treba odriniti od oken. Prav tako velja odstraniti preproge, pernice in odeje.

Izkustva kažejo, da se požar večkrat razvije zaradi zalog drv in premoga v stanovanjih. Drva

in premog naj zaradi tega ostaneta v kletih, v stanovanje pa prineseemo gorivo vsak dan sproti. Umetniške slike, knjige in nakit je treba pravčasno spraviti na varno. Podstrešje in mansardna stanovanja naj se po možnosti docela izpraznijo, dokler je čas.

Posebno pa je treba paziti na to, da ne shranjujemo v stanovanju denarja, ki nam ga pri bombnem napadu lahko uničijo. Živilske nakaznice, dokumenti, ure in lišp spadajo v ročni kovčeg, ki ga imejmo vedno pripravljene, da ga vzamemo s seboj v zaklonišče. Vsak imetnik stanovanja naj napravi tudi seznam svojega inventarja, da bo v primeru potrebe imel dokazni material pri roki.

Pripravite zaklonišča!

Vsaka hiša mora imeti svoje zaklonišče. V njej pa naj bo sledeče orodje: 1. za gašenje — gasilska metla, požarni kavej, vedra za vodo, zelo se priporoča tudi ročna brigalnica; 2. za izkop iz ruševin — lopata, sekire, lomilke, krampi, žage, motike in še kaj podobnega. Na podstrešju naj bo le pesek z lopato in voda.

Darujte za Zimsko pomoč!

Pesnik Simon Gregorčič, naš goriški slavček, je zapisal krasno bodrilo: »Odprti srcé, odprti roké, otiraj bratovske solzé, sirotam olajšuj gorjé! Nikoli ni bila pomoč tako potrebna, kakor v teh časih. Vsakdo naj zato prispeva, kolikor si more utrgati. Zimska pomoč deli podpore pravično in pošteno!

Naši bodoči domovi

Ob mnogih razvalinah, ki jih je komunizem zapustil pri nas, je naša najlepša misel na bodočnost, ko bomo obnovili mnoge naše vase in domačije. S tem, da bomo dobili nove domove, ki bodo ustrezali zahtevam novega časa, bo dano najlepše zadoščenje stotinam in stotinam ljudi, ki so morale pobegniti pred nasiljem in so si rešile komaj golo življenje. Potrebno je temeljito razmišljati o splošni gospodarski obnovi slovenskega kmetijstva. »Kmetovalce« posveča temu vprašanju hvale vredno pozornost in prinaša v najnovejši številki več člankov s koristnimi navodili, ki jih bo treba v bodočnosti upoštevati.

Pri nas na kmetih je bilo življenje že pred vojno težavno, vojna pa ga je še poslabšala. Zato naj mirovna doba prinese na naše podeželje čim več zdravja, zadovoljstva in kulture. Prava kultura ne pokvari nobenega človeka, najmanj pa onega, ki koraka za plugom po brazdi. Jasen primer nam je mala Danska, država naprednih, kulturnih in poštenih kmetov. Če bomo složno zastavili vse sile, bomo lahko slovenski narod dvignili na tisto stopnjo, ki jo po svoji nadarjenosti, žilavosti in marljivosti zasluži. Približno sliko naših bodočih kmečkih domov naj podajo naslednje misli:

Veža (predsoba) služi, da praktično poveže notranje prostore stanovanja in da ublaži razliko zunanje in notranje temperature. V veži odlagamo zgornjo obleko, si očistimo obutev pred vstopom v sobo; čez noč puščamo v njej obutev, da nam ne kvari zraka v spalnici. Tla veže so lahko tudi iz betona ali opeke, zalite s cementom. V veži naj bodo tudi obešalniki, pred vrati pa predpražniki.

Kuhinja mora biti najbolj obširen prostor kmetovalčeve hiše, saj to zahteva njena oprema in njen namen. V njej se poleg ljudske hrane pripravljata tudi del živinske hrane, predvsem v manjših gospodarstvih. Opremljena naj bo z udobnimi pripravami za kuhanje jedi in peko kruha; za toplo vodo naj ima primeren rezervoar, ki je zvezan s pripravami za kuhanje in daje obenem toplo vodo mlekarni in kopalnici. Tla naj bodo zaradi lažjega čiščenja iz betona ali s cementom zalite votle opeke. Prostor okrog štedilnika, kjer se gospodinja največ giblje, mora biti zaradi mrzlih tal pokrit z deskami. Prav je, da kuhinja nima zaradi neprijetnega duha in pare, s katero je nasičen kuhinjski zrak, neposredne zveze z nobenim stanovanjskim oddelkom. Primeren je vhod skozi vežo, vendar je potrebna tudi povezanost s shrambo, z mlekarno in s kletjo. Kuhinja mora biti svetla, zračna in čista.

Dnevna soba je prostor, v katerem kmet in njegova družina preživljata del dneva, kjer družina je in sprejema goste. Zato je potrebno, da je dnevna soba prostorna in praktično nameščena. Ker je v njej največji promet in da čiščenje ne bi bilo oteženo, naj ne bo v njej nepotrebne

navlake. Za segrevanje je primerna naša kmečka peč, ker je ekonomična in higienska.

Spalnice morajo biti na sončni strani. Oprava naj bo enostavna, toda praktična. Na osebo mora biti 20 m³ zraka. Uporabljajo naj se take sobe izključno le za spanje, zaradi česar kurjenje ni neobhodno potrebno.

Mlekarna mora biti praktično zvezana s kuhinjo in s hlevi. Tla naj bodo iz opeke ali iz betona, a stene naj bodo do višine 1,50 do 2 m pokrite z emajliranimi ploščicami ali z betonsko prevleko. Tla morajo biti nagnjena, da voda lahko odteka pri vsakodnevem čiščenju. Toplo vodo preskrbuje rezervoar iz kuhinje.

Kopalnica, ki je obenem lahko tudi pralnica, naj bo urejena podobno kakor mlekarna in tudi toplo vodo naj sprejema na isti način. Opremljena naj bo s prho ali s kadjo.

Shramba naj bo dovolj prostorna. Tla so lahko popločena z opeko. V njej naj bodo razvrščeni zaboji za moko ter potrebne police za posodo in za vkuhano sadje in sočivje. Shramba mora biti v neposredni zvezi s kuhinjo ter po možnosti tudi s podstrešjem in s kletjo.

Stranišče zgradimo na primernem kraju dvorišča; če pa razpolagamo z vodovodom, v stavbi sami. Jama mora biti obzidana in stene nepropustne, stranišče pa naj bo betonirano zaradi lažjega čiščenja.

Podstrešje naj služi kot skladišče žita in drugih pridelkov. Zaradi tega moramo že pri izdelavi za hišo predvideti dovolj močno konstrukcijo zgradbe, da bo vzdržala večjo obtežitev na podstrešju. Vhod mora biti širok in dostopen vozovom. Zaradi svetlobe in zračenja naj ima podstrešje nekaj oken. Računa se, da za 4 do 5 hl žita zadostuje 1 m² poda, ako se žito po mlatanju prosto razsuje, da bi se dovoljno osušilo. Ker

podstrešje služi tudi za shranjevanje suhega mesa in drugih zalog, naj ima s kuhinjo zvezo v notranjosti zgradbe, da se s tem olajša delo gospodinj. Klet mora biti prostorna, svetla in suha. Globino odloča višina podzemne vode, ker klet ne sme doseči gladine talne vode. Velikost kleti je odvisna od površine vinograda, sadovnjaka in količine krtoljastih pridelkov, ki jo bomo vsako leto shranjevali. Zunanji vhod mora biti dostopen vozovom in toliko širok, da lahko spravimo skozenj sode. Ker je v kleti živež, potreben gospodinj za vsakodnevno uporabo, naj ima klet tudi dohod v notranjosti zgradbe.

Naš vrt v februarju

Februarja bomo nadaljevali in končali vsa dela, ki so bila namenjena že za januar. Večkrat je proti koncu tega meseca že kopno in v prisojnih legah tudi otajano. Če moremo zemljo pripraviti, že lahko sejemo peteršilj, korenje, čebulo, črna koren, špinačo, potaknemo čebulček in česen. V prav ugodnih legah in toplejšem podnebju tudi še lahko sejemo berivko in sadimo prvi grah in bob. To so setve na planem.

Ta mesec pa imamo še druge setve pod steklo na tople grede, kamor sejemo korenček, redkvico in solato za siljenje. Včasih je pa vreme tako neugodno, da so te setve nemogoče. Tedaj vsaj pripravimo zemljo na tople grede, in si zagotovimo gnoj.

Kdor nima tople grede, naj ta mesec seje v lončke ali zabojčke v topli sobi begonije, nageljna (chabaud — šabo), verbene, petunije in drugo cvetlično seme, ki bolj počasi kalj.

Proti koncu meseca, zlasti če je kopno, začnemo obrezovati leptične grme, trebati jagodasto sadje, to je: ribez, kosmulje in maline. Snaženje sadnega drevja je nujno. Priprave za nove nasade so v teku. Ta mesec moremo cepiti črešnje, pozneje se ne primejo rade.

Nepremostljiv prepad med komunizmom in nacionalizmom

Započetnik komunizma je Karel Marx. Že ime ga izdaja za žida. Vsi vedo, da židje ne poznajo narodne zavednosti, kajti njim je glavno, da mešajo svet in pri tem polnijo svoje žepce. Židovstvo je razkrojeno po vsem svetu. Ono je tudi danes nosilec komunistične ideje. To je meglena zabloda o mednarodnem bratstvu, ki naj bi za vse večne čase omogočalo židovstvu nadvlado in s tem brezskrbno življenje.

Proti uničujoči komunistični ideologiji postavljamo strnjeno slovensko narodno ideologijo. Naša narodna zavednost, katero nam narekuje krvna pripadnost k slovenskemu narodu, izvira iz lastnega spoznanja, da se lahko v današnjem veliki naskem preobražanju sveta rešimo le tedaj, če se bomo sami hoteli. Zavedajmo se, da nas izvnevropske sile nikdar ne bodo rešile, drugače ne bi ravno one podpirale zločinskega komunizma, ki je uničil že toliko našega naroda in toliko slovenskih vrednot. Rešimo se z zdravo pozitivno slovensko politiko, ki naj nam omogoči narodno življenje v družbi evropskih narodov!

24

NORAH DIVJINA CVEŤE

»Kdo pa določa, kaj je greh?« sem odvrnil in se komaj krčtil. »Tu se ti zbere nekaj mož, pa začne izdajati zakone! Če ne bo po naši volji, bo od danes naprej grešnik vsakdo, kdor rad srkne iz okzarčka in popuši svojo pipo. Kdorkoli ne bo voljan od trdega zaslužka prispevati gospodu Thomasu, bo prav tako grešnik. Ljubim svojo pipo in kdaj pa kdaj pijem iz svoje čaše. Tudi Mike ljubi svoj kozarček in kdaj pa kdaj vleče pipo. Nikakor ne spoznam, zakaj gospod Thomas ne bi obdeloval svojega polja kakor vsi drugi. Zavoljo tega nazora in ker mi diši pipa še nisem noben grešnik, a jutri naj naenkrat bom?«

»Te reči vidite docela napačno,« je ovrgel Thomas. »Zmote, o katerih govorimo, Vsemogočnemu niso všeč. V nespodobnem občestvu trpijo grešniki. V našem občestvu pa smo odločeni ljuliko iztrebiti!«

In Eli je pripomnil: »Ne določamo zakonov, da bi nam bili zgolj v zadovoljstvo, kakor to menda ti misliš! Mi smo čvrsto prepričani, da so kajenje, pitje, nečistost omalovaževanje duhovnega človeka in odsotnost od službe božje zla dela in da vzbujamo božjo jezo, če jih ne obrzdamo.«

»Po čem pa sklepaš, da Bog z nami ni zadovoljen?«

»Nebo nam ne da dežja in... še marsičesa ne,« je resno objasnili Eli.

Zdajci sem se moral proti lastni volji smehljati... Naglo sem položil roko na usta, da bi to prikril. Razen mene pač nihče od prisotnih ni vedel, da ima Eli ves Zion za premalo spodoben, ker Linda ni dobila otrok! Tolikšna domišljavost me je podžgala k smehu in obenem k jezi. Brž sem si zatorej dovolil novo opombo.

»Kar se nespodobnosti in razuzdanosti tiče, moram reči, da sam nisem ničesar takega opazil. Slišal pa sem, da so pričeli obdelovati

gospo Wrightovo in Ralfa Whistlerja. Kakorkoli, lahko vas zagotovim, da vse skupaj ni nič drugega ko prazno obrekovanje. Vem, da zahaja Ralf iz same ustrežljivosti v mlin. Zvečer pač zahaja tja, ker čez dan ne utegne. In to se vidi klepetaćem in klepetuljam posebnost grešno. Toda, če je to nespodobnost in razuzdanost, tedaj pač obžalujem, da ni več takega pri nas.«

Gospod Thomas je hotel zaključiti. Dvignil se je in rekel: »Dovolj časa smo zapravili! Pred seboj imamo svetli zglede pobožne občine Salem in kršili bi svojo dolžnost, če bi se dali po gladkih, spolzljivih govorih odvrniti od tega, da ne bi rečenemu zgledu sledili po najboljših močeh.«

»Še eno bi pripomnil,« je spet izpregovoril Eli. »Če misliš, da ni potrebno sprejeti naše stališče, Filip, ali če nočeš ubogati, bi bilo pač edino pravo, če bi se odrekel svojemu mestu v predstojništvu.«

Trenutek sem pomislil. Nato sem rekel preudarno: »To bi rad storil, če bi smel. Da vam razložim, zakaj tega ne morem, naj izpregovorim o nečem, o čemer sem doslej molčal. Dejstvo, da živimo v Zionu, da se ti, Eli, trpinčiš na koščku zemlje, ki ni tvoj, da vidva, Crane in Pikle, ki sta kvēkerja, ne živita v Salemu kot izvrženca in zasledovanca, da vi, gospod Thomas, sploh lahko opravljate duhovno službo, za vse to dolgujete zahvalo enemu samemu možu — Natanielu Goreju. Na vsa naša nesreča je umrl, preden je mogel dovršiti svoje delo. S poslednjimi besedami, s katerimi se je obrnil name, je potrdil, kar mi je bil že poprej pogostokrat rekel — da najostreje obsoja duha, ki vlada v Salemu in ki ga gospod Thomas tolikanj občuduje. V pismu, ki mi ga je zapustil, govori o deželi, ki naj bi bila človeku v veselje. Izpolnitev svojega sna je zaupal meni. Njegovega pisma nimam pri sebi, toda vsakdo izmed nas si ga lahko ogleda pri meni doma. V pismu pravi Nataniel Gore, da v Salemu nikoli ne bi mogel postati srečen, ker da mora biti srednja mera med razuzdanostjo in pustim dolgočasjem, med oblastjo strasti in nasiljem čednosti. In opozarjal me je, naj ustanovim takšno občestvo — občestvo milosti in dobrotljivosti. Zaradi tega nikakor nisem voljan izstopiti iz predstojništva — zavoljo tega se bom vedno uprl vsem potkusom, da bi zatirali svobodo posameznikovo.«

Spet je nastal dolg, mučen molk, ki ga je naposled prerušil gospod

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Milanski makaroni. Sestavine: 40 dkg makaronov, slana voda, po 2 dkg masti, čebule in parmezana, 3 ali 4 paradžniki (ali mezga), 15 dkg mesnih ostankov ali po možnosti prekajene svinjine. Makarone skuha v slani vodi, odcedi in prelij s mrzlo vodo. Na vroči masti oprži sesekljano čebulo, dodaj narezane gobe, katere nekoliko prepraži, pridenj paradžnike ali mezgo in duši nekaj časa. Tej zmesi pridruži makarone in drobno zrezano meso. Gotovo jed potrosi po možnosti s parmezanom.

Ponarejene tripe. Sestavine: po 2 dkg masti in čebule, ¼ zelene, 1 ali 2 korena, žlica paradžnikove mezge, sol, poper, parmezan; cvrtnjak (omelete): jajce, voda ali mleko, žlica moke, žlica parmezana. Na vroči masti oprži, sesekljaj eno čebulo, dodaj nastrgano zeleno in korenje in paradžnikovo mezgo, osoli, popopraj, zalj nekoliko s vodo ali juho ter duši. Medtem naredi cvrtnjake, odnosno v mleku ali vodi žvrkljaj jajce in moko ter osoli. Cvrtnjake speci v vroči ponvi, jih razkosaj na rezance, položi v omako in prevri. Gotove serviraj potrese s parmezanom.

Makaronovi zrezki. Sestavine: 20 dkg makaronov, 2 krompirja, 2 dkg masti ali prekajene svinjine, zelen peteršilj, jajce, žlica moke, sol, pol žlice parmezana, 3 dkg masti. Makarone skuha na slani vodi, sesekljaj, zmešaj s kuhanim pretlačenim krompirjem, peteršiljem, prepraženim na masti, z jajcem, moko in nastrganim parmezanom. Iz zmesi stvarjaj zrezke, katere speci na vroči masti.

Drobni nasveti

Vodene lise na baržunu očistiš, ako pomočiš volneno krpo v spirit ter z njo namočiš liso, potem pa jo držiš 3—4 minute nad vrelo vodo, baržunasto stran navzdol spirit navzame vlažnost pare in baržun postane zopet mehak. Nato skrtlač blago na volneni podlogi s fino, toda trdo krtačo. Ko se je baržun popolnoma posušil, kani nekaj kapljic mandljevega olja na krtačo, zadrgni in še enkrat skrtlač.

Kako čistiš svilene kravate. Peremo jih v mirnem času najbolje v bencinu (seveda ne pri luči). Najbolje je cele položiti v bencin, ko so dobro namočene, se jih pa odrgne z mehko krpo. Samovoznice preš'j ob robu preden jih zmoliš, da se vloga ne premakne. Naposled jih polikaš s toplim likalnikom, da se svili vrne blisk. Svilene pentlje in trakove prav tako najbolje opereš v bencinu.

Thomas. »Gospod Gore je bil dober in bister mož, toda bil je pač le samo človek, naši zakoni pa morajo biti od Bogá.«

»Gospod Gore je bil — tako sodim — najboljši namestnik božji na zemlji,« sem odbil. »Zavoljo njega sem pripravljen zediniti se z vami. Spet bom obiskoval službo božjo in pripravil svoje ljudi, da bodo isto storili. Sem z vami ene misli, da je treba kaznovati preklinjanje v javnosti in popivanje izven domače hiše. Če se kdaj primeri kakšna nespodobnost, ali kar pač tako imenujete, bomo mirno govorili o tem. In tudi prispevkom za življenje gospoda Thomasa nikakor ne nasprotujem, samo da morajo biti prostovoljni.«

»Povsem sem vaših misli, gospod Filip,« je pritrdil Mike. »Zavedam se, da sem tisti pijanec, na katerega cikate, in se bom varoval iztakniti glavo skozi vrata, kadar ga srknem kozarček čez mero. Toda zdaj mi morate oprostiti, gospodje, kajti moram pogledati, kako je z bolno gospo Steggesovo.«

»Pospremim vas, Mike,« sem rekel in se dvignil.

Ko sva bila zunaj, sem rekel: »Ako se vam mudi, Mike, le pojdite! Hotel sem se zgolj umakniti kletu.«

»Ne, tako hudo se mi pa spet ne mudi,« je odgovoril in stopal z menoj vstric. »Ubogí ženi hočem samo dati sredstvo, da bo zaspala.« Potegnil je škatlico s pilulami iz žepa in mi jo pokazal. Nato je nadaljeval: »Zgrešili ste svoj poklic, Filip. Postati bi bili morali pravnik. Govoriti znate, da vas je veselje poslušati.«

»O, ne, Mike, jaz bi ne bil dober advokat. Za ta poklic ne bi bil dovolj miren in hladnokrven. Brž se razjezim. Toda, mar se niste tudi vi razjezili, ko so Ralfovo zadržanje nasproti Hani Wrightovi obrnili tako na slabo?«

»Bržčas so se domislili zadeve s Simonom in ubogo Mahitabel. Saj je močče, da dva mlada človeka, ki sta se kjerkoli na svetu vsak večer shajala, padeta v ljudsko nemilost. Toda vse drugo, kar so tu pletenčili, je bila gola neumnost. Napraviti moramo Zion za čednosten kraj, drugače ljubi Bog ne bo dal dežja! Resnično, to je prav tako bridko, kakor početje afriških šamanov. Tu in tam se mi zdi, kakor da bi človeštvo sploh ne napredovalo, marveč venomer capljalo v krogu, in da je današnja vera samo drugo ime za praznovrstvo.«

Medtem sva že ugledala hišico gospe Steggesove. Mirna svetloba

Zenska sodba o ženski prikupnosti

Znamenita filmska igralka je takole zapisala svojo sodbo o ženskah:

Vprašanje, katere ženske lastnosti so za moške največja privlačnost, prav za prav ne potrebuje neposrednega odgovora iz moških ust. Mislim prav nasprotno, da je tudi ženska poklčana, da pove svoje mnenje, saj vendar lahko sama ocení in pretehta vtis, ki ga je napravila na moškega. Če si mislim, da bi bila moški in da bi morala povedati, kakšne lastnosti naj bi imela ženska po mojem okusu, bi sploh ne prišla v zadrego.

Ženska, moj ideal, bi morala biti v prvi vrsti prava ženska. S temi besedami nočem nasprotovati modernim pridobitvam ženskega sveta, toda izven dvoma je zdaj kakor je bilo prej, to, kar razumem pod »prava ženska« in kar je za žensko najvažnejše. Ostanke in pojavi svetovne vojne so še, da večina žensk misli ali celo veruje, da mora na vseh poljih tekmoovati z moškimi. Razne panoge trgovskega življenja, politike in sporta, naj ostanejo pridržane moškimi. Ženske naj ne bodo

žuželke se ne zarede v mesu, če ga potrosiš z ogijem. Tudi gnitje mesa se tako prepreči.

Fizolova solata s posebno klobaso. 30 dkg zelenega in 30 dkg rumenega fizola po dolgem prezezanega in v slani vodi skuhanega zmešaj s 15 do 20 dkg fino sesekljane posebne klobase, katero si pol ure prej pripravila s kisom, oljem, gorčico, papriko in juhnimi začimbami. Pusti stati še pol ure, potem pa daj na mlzo. Kdor more, lahko potrese po vrhu še eno ali dve sesekljani jajci.

Vzgoja otroka k samostojnosti

Marsikatera mati skuša iz prevelike ljubezni svojemu otroku odstraniti vse ovire in nepriljetnosti, še preden otrok do teh ovir pride. To stori večkrat v domnevi, da je otrok še majhen in nerazumen ter ni zmožen, da bi samostojno odločal. In otrok raste, ne da bi se naučil skrbeti zase, kaj šele za druge. Povsod se zanaša na mater, potem pa stopi kar najmanj pripravljen v življenje. Ne zna ravnati z ljudmi, ne z denarjem in drugimi rečmi. Slabiče pa so ljudje vedno prezirali in odrivali ter jih bodo, dokler bo svet stal. Kako more zmagati tisti, kdor ne zna poskrbeti zase, kdor se preveč zanaša na druge? Izgubi se v vrstah močnih, sposobnih, delovnih ljudi.

Zato je treba otrokom že v mladosti vcepjati ne le ljubezni do dela, temveč tudi do samostojnosti. Treba jih je navajati k temu, da izpolnjujejo drobne dolžnosti, zaupajo sami vase in se ne zanašajo preveč na pomoč drugih. Učimo jih odgovornosti, vzgajamo jih v samostojne, vestne in delavne ljudi! To je velika naloga mater, od njih je odvisna bodočnost otrok in naroda.

samo »duri trgovski prijatelji« in »neodvisne«, temveč naj v prvi vrsti iščejo svoje uspehe tam, kjer so jim zajamčeni.

Gotovo se mnoge ženske s tem ne bodo strinjale in smatrale me bodo za staromodno, če trdim, da je prva naloga žene, da je svojemu možu dobra družica in svojim otrokom skrbna mati. In prav s tem hočem reči, da nikakor ni več potrebno združevati izrazov »ženska« in »slabotna«. Koč filmska igralka imam vedno priložnost govoriti s tovariši o tem vprašanju in vem, da se strinjajo z menoj skoraj vsi moji prijatelji. Skoraj vsi moji prijatelji se navdušujejo za žensko, kakor sem jo tu opisala.

Vsak moški išče žensko, ki se zanima za vse njegove zadeve, ki mu svetuje in ki ga rada posluša, kar je še posebno važno. Mnoge žene spoznajo to že po svojem nagonu in imajo tako veliko prednost pred drugimi, ki se morajo temu šele priučiti. Kakor za moškega, tako tudi za žensko ni nič prijetnejšega nego občeovati s človekom, ki napravi vtis, da se res zanima za vse naše krize in težave. Pri tej pril'ki se zopet spominjam svojega prijatelja, s katerim se morda prav zaradi tega tako dobro razumeva, ker pogosto govori o svojem delu in si medsebojno svetujeva, tudi če ne gre za filme, v katerih oba nastopava. Nasprotno pa govorim s svojim možem o stvareh, ki n' majo nič skupnega z mojim poklicem, in prav zanimanje za njegove trgovske posle ima za posledico njegovo zanimanje za moj poklic, za moje delo.

Prijazna, uvidevna in razumna žena ima vedno prednost pred sitno in nergavo. Moški so morda v tem pogledu nekoliko krivični, ker od svojih žen vedno pričakujejo dobro voljo, sami pa ne pomislijo, da tudi ženi ni prijetno, če pride mož domov siten in če še doma stnari. N'kjer ni rečeno, da mora biti žena brezpogojno lepa, če hoče imeti v življenju kaj uspehov. Seveda je čedna vnanjo obnem dobra vizitka, toda na drugi strani vemo, da niso vedno najlepše ženske tiste, ki moške najbolj navežejo nase. Nočem govoriti o sex appealu, ki zdaj ni več moderen, temveč mislim, da je tudi v tem pogledu na mestu harmonična zmes zgoraj naštetih lastnosti, da je žena privlačna in da ima več izgledov na uspeh.

Moj zakonski partner v mnogih filmih vedno pravi, da učinkuje ženska nanj samo, če najde v nji dovolj humorja. To je tudi moje mnenje. Šaljivost in duhovitost sta tudi pri ženski važem pogoj za uspehe pri moških. Če bi se torej hotela ta ali ona žena ravnati po mojih nasvetih, da bi postala privlačna v moških očeh, bi ji svetovala še nekaj.

Če imaš moža rada, pozabi na vse te nasvete, pozabi tudi na vse teorije. Ravnaj tako, kakor ti veleva srce, pa boš imela uspeh. Če ga pa nimaš, ti ne pomagajo čarovniška sredstva, niti vsi ženski čari, kar jih pozna svet.

sveče je razsvetljevala okno, skozi drugo okno pa je sijal utripajoč žar z ognjišča.

»Počakam vas, dokler ne pridete, Mike. Saj ni hladno, pa sedem tjakajle na štor.«

Čeprav sva bila še nekaj korakov oddaljena od duri, sva že čula rahli novorojenčkov jok.

»Brž opravim,« je rekel Mike in stopil v hišo.

Sedel sem torej na štor, se tesneje zavil v plašč in prižgal pipo. Ko sem svojo krajšo nogo, ki se je nekoliko utrudila, položil čez drugo, sem čutil lahno zaspasnost. Sploh nisem več razmišljal o nocošnjem zboru, marveč sem kakor v snu gledal našo naselbino pred seboj, kakršna bo čez nekaj let, z lepo cesto čez ozki prelaz, koder bodo otovorjeni konji redno opravljali pot k morju, s pravo cesto v kraju, kjer bodo vsakovrstne prodajalne.

Takoj potem, ko je Mike stopil v hišo, se je dojenček nehal jokati. Naenkrat je bila tišina prerušana z nenavadnim šumom. Kmalu sem spoznal, da se s topotom bližajo konji.

Bilo je zelo temno, da nisem mogel videti jezdecev. In ker sem za trenutek pomislil, da utegnejo konec koncev biti Indijanci, sem se brž umaknil za duri. Zdaj sem čul prav blizu zaklicati tuj glas: »Hvala Bogu — tu je hiša!« Opazil sem zdaj tri konje. Na vsakem je bil jezdec. Toda eden izmed njih je imel človeško postavo položeno kakor vrečo čez sedlo.

Stopil sem iz hiše in rekel: »Prišli ste v kraj, ki se imenuje Zion. Od kod ste?«

»Ali je to vaša hiša? Ali smemo vstopiti? Bojim se, da imam umirajočega na svojem konju. Edvard, pomagaj mi, da ga dvignemo s konja — in vi tudi, gospod. Ti, Cila, ostaneš tu in pazi na konje!«

Glas, ki je tako zapovedoval, je zvenel jasno in nekoliko ošabno. »Potrpite trenutek!« sem vzkliknil. »Ne vem, če vas bodo tu lahko sprejeli. To je zgolj lesena koliba, v njej živi bolna žena z dvema otročičkoma. Bolje bo, če greste v mojo hišo. Ni daleč odtod in jaz si lahko tu izposodim svetilko.«

»Imate morda slučajno zdravniška v tem kraju?«

»Da, pravkar se mudi tu notri.«

Pohitel sem v hišo. Mike si je oblačil plašč in je pomirjevalno govoril Jožefu Steggesu: »Vaša gospa bo kmalu spet popolnoma

Kako živali doživljajo vojno

Tudi živali doživljajo v vojni raznovrstno usodo. Pri tem se nam oujajo spomini na mnogotere čudne doživljanje, ki jih je pretrpel živalski svet v zadnji svetovni vojni. Takrat so uradni predstavniki v Berlinu takoj izjavili, da bo nemško vrhovno poveljstvo izdalo naredbo, s katero bo strogo prepovedalo pobijanje divjadi in živali v katerem koli delu pokrajine, ki jih bo zasedla nemška vojska. Tudi v Londonu je bila takrat objavljena podobna naredba. Ali tudi brez teh naredb uničevanje divjadi v m'nuli vojni ne bi bilo zavzelo večjega obsega. Topniški ogenj je bil pač povsod naperjen proti koncentraciji vojaštva, ne pa proti živalstvu. Uničevanje divjadi v večjem obsegu nikakor ne bi bilo v skladu z vojaškimi zahtevami pozicijske vojne. Vojaški, ki so na območju bojišč hoteli loviti divjad, niso imeli mnogo plena. Večina četveronožcev je pobegnila daleč za fronto.

Prestrašena od težkega topniškega križnega ognja sta se neresecc in jelen takoj ob prihodu prve svetovne vojne naglo umaknila v hribovite predele na obeh straneh Rena. Pokazalo se je, da se neresecc posebno rad seli v svico. O volku se je izkazalo, da je velik plašjivec pred topovskim ognjem in da zbeži s prvo divjadjo. Ivasprotno pa plašni zajček ostane na svojih domačih tleh in ga topniški ogenj še malo ne moti, da bi izdatno ne pomnoževal svoje družine. To so posebno ugotovili ob priliki nekega lova v božičnem času 1914. Na prostoru med obema frontama je bilo toliko divjih zajcev, da so bili psi kar zmeheni in niso vedeli, kje naj prično preganjati ubogi zajčji rod. Koniec tega nenavadnega lova je bil, da sta dva sovražna vojaka, Francoz in Nемец, istočasno planila nad enega samega doigouhca in ga ulovila.

Lahko se reče, da je prva svetovna vojna bila vendarle zlata doba divjadi, ker ljudje v medsebojnem uničevanju niso imeli časa za lov. Statistike govore, da so se v prvi svetovni vojni močno razmnožili neresecc in Franciji in Nemčiji. Sodobne vojne torej divjad ne škodujejo preveč. Zato pa so v starih dobah zelo trpeli različni rodovi evropske jelenjadi in srnjadi, posebno še ob navalih takšne vojske, kakršni so bili Huni pod vodstvom kralja Atile. Takrat je divjad bila glavna hrana vojščakov, ki so jo neusmiljeno pobijali. V prvi svetovni vojni pa je jelenjad in srnjad takoj po prvih topovskih strelnih pobegnila iz nevarnega območja in se rešila.

O konjih mešane pasme je treba zabeležiti v tej zvezi, ko govorimo o občutljivosti in finem živčevju živali, da laže prenašajo topovski ogenj kakor polnokrvni. Enako je bilo o psih še v prvi svetovni vojni dognano, da se dobro izučeni domači psiček mešane pasme v vojni vede mnogo bolj mirno in koristno kakor čistokrvni psi, ki jih silno razburja vojni hrum. Kar se ptic je ga

rodu tiče, je zanimivo, da ga vojni hrum skoraj ne vznemirja. Na zapadni fronti je bilo vedno mnogo šoj, kosov, slavčkov, drozgov in lastovk. Ves ta kr'lati rod je bil kakor rajska idila miru nasproti peku zapadnega bojišča v letih od 1914 do 1918. Različni mrčes je množestveno napadel trupla padlih vojakov in ptice so mirno pobirale svoje deleže, hraneč se s svežimi črvi iz kotanj, ki so jih napravile granate. Močan zarod podgan in miši ni bil pticam preveč nevaren, čeprav so gnezdirle kar na tleh. Pač pa so se jastrebi, sokoli in kanje obilno krmili s temi glodavci. Večina ptic se ni mnogo bala granat in eksploz'j. Cim je granata eksplodirala, so brž priletele ptice k svežji pojedini črvov iz razrovane zemlje. Najbolj mirne so bile ptice, ki so gnezdirle po posameznih skrivališčih topov. Čudovita je zgodbica o brezskrbni lastovki, ki je zgradila gnezdece prav blizu neke strojne puške, ki je dan za dnem regljala proti sovražniku.

Vsekakor pa je prva svetovna vojna spremenila smeri selitve različnih evropskih ptic. V teku stoletj je bilo v Porenju in sosednih povodjih mnogo počivališč najrazličnejših selivk, hitečih

od severa proti jugu. Ko se je pričela vojna, so se jate ptic obrnile proti zapadu ali vzhodu. V raznih francoskih krajih, koder prej ni nikoli bilo določenih vrst selivk, so naenkrat dobili krilate goste. Tudi letalci so vedeli povedati mnogo mičnih zgodb, saj so nekatere ptice navdušeno spremljale letala pri borbenih poletih. Ne vrsto fazanov, bivajočih ob Severnem morju, je pa saj strašen poplah, ko je prišlo do pomorske bitke pri Jütlandu. Pojav je bil tembolj čuden, ker so topovi grmeli zelo daleč in so ljudje teh krajev šele drugi dan zvedeli podrobnosti.

Če natančneje pregledamo stanje živalstva na zapadni fronti v nenormalnih razmerah prve svetovne vojne, pridemo do naslednjih «aključkov»: olkovi so bežali, divji zajci pa so se množili. Pernata divjad je številčno padala, večina drugih ptic pa se je množila. Pravi tako so se po strelskih jarkih razmnožili glodavci in mrčes štirinožni sesalec, n. pr. neresecc in jeleni, so se selili na nevtralna tla, v precejšnjem številu pa so se pojavile lisice na prostoru med frontama. Za sodaj še ni znano, kakšna je razlika v ponašanju divja med prvo in sedanjo vojno. Vsekakor pa bodo prirodoslovci po različnih opazovanjih zbrali tudi o tem zanimive podatke, saj vajema sedanja vojna velika področja z najrazličnejšim živalstvom.

Kaj moram vedeti za primer bolezni?

V takih zimah, kakršna je letošnja, še zlasti pa v prehodnem času iz zime v pomlad nas rade napadajo bolezni, predvsem hripa. Vsaka družina bi morala imeti majhno domačo lekarno. O boleznih vobče pa moramo vedeti naslednje:

Kako merimo toploto

Normalna toplota je med 36 — 37° Celz'ja. Toplota človeka in njegovih živali, tudi to stopnjo pa vročino. Toploto merimo pod pazduho (najbolje pod levo) ali v danki, večasi pa tudi v ustih. Pazduho moramo prej dobro otret, preden dene mo tja toplomer, da ni potna. Če merimo toploto drugje kakor pod pazduho, moramo zadržnika na to opozoriti; pri danki odštejemo 5 desetink stopinje, pri ustih pa najmanj 3 desetinke, če hočemo dobiti pravo toploto.

Če se toplota preveč izpreminja oziroma pri boleznih z vročino vobče merimo toploto vsaki dve uri in jo natančno zapisujemo (stopinjo in uro). Največkrat merimo toploto pri otrokih, ker nikdar ne vemo, ali n' majo morda kakšne nalezljive bolezni, ki bi jo lahko prenesli.

Kako merimo utripanje žile

Število utripov je pri ljudeh zelo različno, celo enemu in istemu človeku ne bje žila zmerom enako, pa je navzlic temu lahko popolnoma zdrav. Če človek miruje, bje žila bolj počasi; če gre po

stopnicah ali če se razburi, pa bje hitreje. Pri moških udari žila nekako po 70-krat na minuto, pri ženskah po 80-krat, pri otrokih do šestih let pa po 90 do 100-krat.

Udarce žile šteje mo tako, da primemo bolnika na rahlo z desnico za zapestje, na odvodnico na notranji strani palca položimo kazalec in prstanec, ne pa palec, ker bi z njim žilo preveč pritisnili; v levo pa držimo uro in z sledujemo z očmi minutni kazalec, število udarcev zapišemo.

Kako merimo dihanje

Normalno število dihanj je pri odraslem človeku po 18 do 20 na minuto. Pri bolniku šteje mo dihanje tako, da on tega ne opazi, ker človek dihanje nehoti regulira, če ve, da ga opazujemo. Dihanje merimo tako, da z očmi opazujemo prsni koš, ali pa tako da položimo roko nanj. Pri otrokih merimo dihanje po navadi takrat, kadar spe.

Pravilna menjava snovi

Vsaka bolničarka mora paziti zlasti na to, da gre bolnik redno in o pravem času na stran. Zapeka v črevesju komplicira bolezen, prizadeva vročino in dela bolniku težave. V ta namen dajemo bolniku kompot, če ga ni zdravnik posebej prepovedal, odvajalna sredstva in klistir. Odvajalno sredstvo predpiše zdravnik, ki dá hkrati natančno navodilo, kako ga je treba uživati.

zdrava. Prihodnje dni morate samo to skrbeti, da bo dojenček imel dovolj hrane. Gospa Carterjeva vam lahko pomaga, ona ima dovolj mleka.

»Hudo mi je žal, Stegglies,« sem rekel hišnemu gospodarju, toda vi boste morali vrhu vsega tega morda še goste prenočiti.

»Poglejmo prej, kaj se zunaj godi. Gospa Steggliesova je pravkar zaspala in je ne smemo dramiti,« je razložil Mike. »Jožef, vzemite svetilko, kaj ne?« Stopili smo pred hišo in videli, kako sta mož ošabnega glasu in njegov spremljevalec nesla ranjenca.

»Nezgoda?« je vprašal Mike.

»Nevaren strel v prsi. Pomagal sem mu kolikor sem mogel, toda dirjati smo morali kakor vrag, da ubegnemo smrti. Ali moramo res še dalje?«

»Ranjenca lahko tu pregledam, če boste tihi. V hiši je bolna žena. Dobro, oglejmo si moža! Jožef, pripravite z mize,« je velel Mike.

Jožef Stegglies je šel po prstih v sobo, pospravil mizo in visoko držal svetilko. Previdno so sledili ostali in položili ranjenca na mizo. Ko je njegova glava brez moči omahnila, je tujec namignil svojemu spremljevalcu, naj gre ven, nato je stopil za mizo in je ranjenčevo glavo podprl s svojimi rokami. Tudi jaz sem zapustil hišo.

Zunaj sem vprašal mladega moža: »Od kod pa pridete?«

»Iz Dixonvillea,« je odgovoril. »Prosim, ali ne bi stopili k moji sestri? Veste, ona je zelo razburjena, za kar ima dovolj vzroka.«

»Kje leži Dixonville?« sem poizvedoval, ko sva stopala tjakaj, kjer so stali konji.

»Severno od tod. Iz Salema je treba približno tja do Požganih gor, pa ne čisto tja, marveč je treba zaviti proti severu.«

»In kaj se je v Dixonvilleu hudega zgodilo?« sem poizvedoval dalje. Mladenič je za trenutek postal in se lahko nasmehnil. »Ali ni smešno? Tisto, kar je poglavitno, vedno pozabimo povedati. Strahoten indijanski napad smo doživeli. Mi smo edini ubegnili in to se nam je posrečilo zgolj zato, ker smo imeli Geoffreya. To je tisti tam notri. Nekak naš nečak. Halo, Cila, si si že kaj opomogla?«

»Da, toda vendar sem strašno trudna,« je odgovorila Cila z rahlim, nežnim glasom. »Ali nas ti ljudje ne morejo sprejeti?«

»Ti tukaj ne,« sem pojasnil. »Vi pojdete na moj dom. Tam bo

udobneje. Potrpajte samo trenutek, grem pogledat, kako dolgo bo trajalo. Morda gremo lahko mi naprej.«

Ko pa sem stopil v Steggliesovo kuhinjo, je Mike pravkar spet potegnil nezavestnemu krvavo srajco čez prsi.

»Upam, da ga bomo rešili,« je rekel. »Krogla je šla tik ob srcu. Več ne morem storiti, preden ne bom doma in pri svojih instrumentih. Tam bom kroglo odstranil in rano v redu zavezal. Jožef, prosim vas, pripravite voz. — In vi, gospod, povejte mi, prosim, brž, kaj se je prav za prav zgodilo?«

Tudi visokorasli mož, ki ga je bil mladenič imenoval Geoffreya, je imel krvavo prevezo okrog glave in je pri hoji očitno čutil bolečine.

»Indijanski napad! Mar vi še niste imeli z njimi opravka?«

»Lansko leto smo izgubili nekega moškega in nekaj živine, to je vse.«

»Spet bodo prišli, na to se lahko zanesete... Ali bo voz kmalu naréd? Dobro bi bilo, če bi imeli malce žganja za ranjenca...« Nekaj poskočnega in nestrpnega je bilo v tem tujcu.

»Žganje bi mu zgolj škodilo. Rana mora začeti močneje krvaveti, Nu, voz je že tu,« je pojasnil Mike.

Jožef je bil na voz skrbno naložil slame, v katero smo ranjenca previdno položili. Vzel sem vajeti v svoje roke. Mike se je vsedel poleg mene. Oba mlada moža sta se spet vzpela na svoja konja in mala karavana se je pomikala skozi temo počasi proti moji hiši.

Andy in Judita sta se prestrašila zaradi nepričakovanega topotanja kopit in ropota koles. Že sta nas pričakovala pri vratih.

»Kaj se je zgodilo?« je zaskrbljeno vprašal Andy. »Menda se vam ni kaj zgodilo, gospod Filip?«

»Ne,« sem odvrnil in skočil z voza. »Pridi, pomagaj mi oskrbeti konje, Andy. Potrebujem vroče vode in kaj za pod zobé. Tudi postelje je treba pripraviti, Judita. Kje je Ralf?«

»Se še ni vrnil iz mlina.« V teku naslednje ure je bila vsa hiša počonci. Mike je čudovito spretno odstranil ranjenčevega telesa, očistil in prevezal je rano.

»Sodim, da bo najbolje, če ga položimo v Ralfovo posteljo, Mike,« sem predlagal, »potem lahko ponoči pogledate ranjenca. Ralf lahko

DOMAČE NOVICE

* Cenjene naročnike opozarjamo na položnice, ki so bile zadnjič priložene našemu listu. Prosimo, da se teh položnic poslužite in nam nakazete čim prej naročnino. Oni naročniki, ki dolgujejo naročnino še za lansko leto, naj blagovoljivo nemudno nakazati tudi zaostanek, sicer jim moramo list s 15. februarjem ustaviti. — Uprava »Domovine«.

* Opozorilo obrekovalcem je objavil Narte Velikonja, vodja Zimske pomoči v Ljubljani: »Neodgovorni elementi šušljajo o pogreških pri Zimski pomoči. Izjavljam, da smo bili na to in tako šušljanje temeljito pripravljeni. Laži bomo neusmiljeno in brezobzirno preganjali ter vsakemu lažniku brez izjeme dali priliko, da dokaže svojo trditve pred sodiščem.«

* Bencin in petrolej za obrtnike. Obrtniki, ki prejema pri Pokrajinskem gospodarskem svetu bone za bencin in petrolej kot pomožno sredstvo brez posebnih pismenih prošelj na podlagi seznamov, se opozarjajo, da se morajo meseca februarja dvigati boni po strokah in imenskih začetnih črkah ob naslednjih dnevih: mizarji začetnica A do O: 1. februarja, od P do Z: 3. februarja; slikarji in pleskarji: 4. februarja; urarji, knjigovodeji in torbarji: 5. februarja; mehaniki: 7. februarja; kleparji in ključavničarji: 8. februarja; elektrotehniki in steklarji: 9. februarja. Upravičenci se opozarjajo, da dobe bone samo na dan, ki je določen za njihovo stroko. Zamudniki se ne bodo mogli upoštevati.

* Vinko Zajec je umrl. Prejšnji četrtek je umrl v Ljubljani po kratki bolezni upokojeni strojni stavec Vinko Zajec, ki je bil nad 52 let v službi Narodne tiskarne, kjer se tiska tudi »Domovina«. Nedavno je dopolnil 76. leto. Bil je med najboljšimi stavci Narodne tiskarne. Cenili so ga mnogi naši odlični možje, zlasti še pokojna dr. Ivan Tavčar in dr. Albert Kramer. Stanovsko zaveden in pri delu kar najbolj vesten je zaslužil vse spoštovanje. Na zadnji poti je poromal preteklo soboto.

* Naši perutninarji so v skrbeh zaradi kokoške kuge, ki je bila pri nas doslej nepoznana. Prvič so to bolezen opazili v Italiji, potem se je razširila po Evropi in prišla tudi v naše kraje. Prenaša se s hrano, ki je bila v dotiki z okuženo živaljo. Obbolele kokoši so zaspane, imajo perje našopirjeno, ne zobljejo, hrkajoče dihaajo in se solzijo. Bolezen traja največ 2 do 3 dni, nakar žival pogine. Treba je takoj poklicati živnozdravnika.

* Bolnišnica na Golniku je bila lani v marsičem preurejena. Sprejela je v vsem letu 8290 bolnikov, od tega 4926 moških in 3364 žensk. V prihodnjih tednih bo dokončno urejeno novo poslopje za infektolški oddelek. Tako bo bolnišnica preimela 560 postelj.

* General Robotti in visoki komisar Moizo pred sodiščem. Rimski radio je 29. p. m. poročal, da sta bila izročena izrednemu italijanskemu vojaškemu sodišču kot badoglijevska izdajalci armadni general Mario Robotti, bivši poveljnik 2. armijskega zbora cesarske savojске vojske v Ljubljani, in general Moizo, zadnji visoki komisar Ljubljanske pokrajine.

* Meščanska šola v eni sami sobi. Zaradi vojne je skrčena marsikatera naša šola. Posebno zanimiva je v tem pogledu 3. mešana meščanska šola v Mostah. Vsa šola ima pouk v eni sami sobi in sicer v Lasanovi točilnici, ki jo gostilničar uporablja le polet, kadar je odprt gostilniški vrt. Zdaj pa se vrste v tem prostoru vsi razredi. Vsak razred ima eno dopoldne ali popoldne pouk, le 4. razred ima pouk dvakrat na teden. Učiteljski zbor je izdelal skrčen učni načrt najvažnejših predmetov. Odpadejo petje, telovadba in lepopisje; ženska ročna dela so le pet minut na teden, kar zadošča; prirodopis in zemljepis imajo tudi le toliko, da dobe učenci navodila, kaj se je treba naučiti do prihodnjega tedna. Slovenščino in računstvo poučujejo po 60 minut na teden, ostale predmete pa po 35 minut. Šolskih nalog ni, zato pa imajo učenci toliko več domačih nalog. Glavno je, da je učiteljski zbor v stalni zvezi s svojo mladino in da je ta pod šolskim nadzorstvom.

* Na stopnicah se je ubila 74-letna Terezija Zavrtnikova v Solkanu. Zdrsnilo ji je, ko je šla iz hiše, z glavo je udarila na ostri rob stopnic in si razbila lobanjo.

* Odpeljan in ustreljen. V štandrežu na Goriškem sta se pojavila v hiši 33 letnega mehanika Atilija Planiška dva moška, ki sta ga pozvala, naj jima sledi. Spotoma je pričel Planišek bežati, nakar sta ga neznanca ustrelila. Varnostna oblastva poizvedujejo za morilcema.

* Mrtveca je okradel neki Marko Lovrič, doma z Reke. Našel je ustreljenega reškega trgovca Josipa Dulkoviča, ki je ležal mrtev na cesti iz Opatije na Reko. Odvezel mu je listnico s 3000 lirami. Razen tega se je moral zagovarjati zaradi tihotapstva s tobakom. Obsojen je bil na 3 mesece in 20 dn' ječe ter na 2500 lir globe.

* Na dosmrtno delo je bil obsojen Bruno Baravelli v Trstu, star 50 let. Lani 19. oktobra je v Vidmu ubil detektiva, ki ga je gnal na kvesturo. Obtoženec je bil že novembra obsojen na 30 let ječe. Najvišja oblast pa je sodbo razveljavila in odredila novo razpravo pred izrednim sodiščem.

za javno varnost v Trstu, ki mu je zdaj prisodilo dosmrtno ječo.

* Smrtna kazen za plenilce. V Nemčiji se najstrožje kaznujejo zločinci, izvršeni ob zatemnitvi ali ob priliki narodne nesreče. Tako so tudi v Celovcu po bombnem napadu zalotili nekega italijanskega in nekega hrvaškega državljanca, ki sta ropala po hišah, namesto da bi opravljala očiščevalna dela. Bila sta po hitrem postopku ustreljena.

* Smrtna žrtev morilskega napada je postal 55-letni postajenačelnik Pietro Punzi iz Plavi ob Soči. Ko je stopil iz hiše, kjer je stanoval, je padlo več streliv iz puške. Punzi je kmalu nato izdihnil. V Plavah je služboval šele nekaj dni, prej je bil župan v Rihemberku. Zapustil je ženo in dva otroka. Za zločince ni sledu.

NAJLEPSI SPOMIN — FOTOGRAFSKA POVEČAVA, tudi po vsaki stari sliki. FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova ulica 6.

Film in resnica

Ko so vrtili francoski film iz plezalskega življenja »Premier de cordée« (Prvi v navezi), se je poleg igranih padcev in nezgod pripetilo toliko pravih nezgod, da se je filmska družba odločila sestaviti iz tega drug film, ki bo — kakor pravijo udeleženci — enako zanimiv kakor igralni film. Kot prvi je imel smolo mladostni junak, ki je padel v deset metrov globok prepad. Neki drug igralec, je dobil skalo v glavo in je nezavesten obležal. Sledil mu je pomožni režiser, nato mož ob kameri, neki nosač in nazadnje celo neki gorski vodnik, ki so dobili vsi kakšno poškodbo. Med resničnimi ponesrečenci je bilo tedaj šest oseb, ki so sodelovali pri tem filmu.

× **Ločitve v Zedinjenih državah.** V ameriškem »ločitvenem raj« Renu v državi Nevadi so izrekli lansko leto nič manj ko 5846 ločitev. To število predstavlja rekord in je dvakrat večje kakor v zadnjem letu pred vojno.

× **Vročinski val pozimi.** Iz New Yorka poročajo, da je letošnja zima ena najtoplejših zim v vzhodnih predelih ameriških Zedinjenih držav. V nekaterih mestih, med drugim v New Yorku in Philadelphiji, je mogoče govoriti celo o posebnih »vročinskih valih«, v sedanjem letnem času.

Prispevajte k zbirki starega železa!

S tem podprete obnovo naše domovine!

Preglejte podstrešja, shrambe, klet! Niti košček starih kovin ne sme ostati pozabljen, ko ga obnova porušene domovine tažo zelo potrebuje!

spi pri meni. Judita bo delila svojo posteljo z mlado damo. Ostala dva gosta pa lahko prenočita v gostinski sobi.

Ranjenca, ki je bil še vedno v nezavesti, smo ponesli v posteljo.

»Tako, zdaj pa malo žganja, da si nekoliko opomore,« je naročil Mike, »in potem krepko mesno juho. Izgubil je mnogo krvi in sodim, da je starejši kakor je videti.«

»Sedemdesetletnik,« je pojasnil stasiti tujec.

Medtem, ko je bila v kuhinji opravljena operacija, sta mladenič in dekle v hiši malce prigriznila in ko sta pospravila večerjico, sta se dvignila vesela, da lahko gresta spat.

»Tako, gospod, zdaj si pa malce ogledam vašo rano na glavi,« je Mike sporočil tujcu. Ta je potegnil obvezo z glave in od bolečine tiho zaječal. Zgrožen sem odstopil za korak, ko sem videl, da je velik kos njegove naglavne kože padel čez obraz.

»Ranjeno je zgolj meso,« je ravnodušno rekel tujec. Mirno je začel Mike šivati rano. Tega nisem mogel gledati. Sama misel na iglo, ki gre skozi drhteče meso, me je spravila skoraj v slabost. Hitro sem tujcu stisnil Mikejevo steklenico z žganjem v roko in pohitel k vratom, mrmraje predse, da moram pogledati, ali je Andy v redu oskrbel konje. Ko sem se o tem prepričal, sem šel v nadstropje, pripravil posteljo v gostinski sobi, kolikor sem najbolje znal, in naložil drv v peč. Ko sem domneval, da je operacija že minila, sem spet stopil v kuhinjo.

»Bog vedi, glavo pa imate čvrsto kakor kak zamorec,« sem čul Mikeja, ki si je pravkar unival roke.

»Nebo naj bo za to zahvaljeno! Moja glava je morala zadnje dni marsikaj prestati. En sam trenutek nezavesti — pa bi bilo po nas vseh.«

Ko me je tujec opazil, je postavil steklenico z žganjem na mizo, se dvignil in se mi lahno priklonil. Nato je rekel:

»Dolgujem vam najlepšo zahvalo, gospod. Pa niti predstavil se nisem. Imenujem se Geoffrey Montpelier, vaš vdani sluga. Mlada človeka sta moj nečak in sestrična, Edvard in Cila Cambody. Ranjenec pa ni nihče drugi kakor sam Dixon.«

Izgovoril je to ime s spoštovanjem in njegove besede so mi odgovorile na vprašanja, ki se mi je pletlo v glavi, odkar je mladenič izrekel besedo Dixonville.

»Tem rajši izpolnimo svojo dolžnost, da mu po najboljših močeh pomagamo, gospod. Mi smo ljudje Natanaela Gorea.«

»Kako srečno naključje! Dixon mi je večkrat govoril o gospodu Goreu, ki ga je visoko cenil. In kje je zdaj gospod Gore?«

»Gore je mrtev. Na potovanju je umrl v Fortu Outpostu. Tudi on je večkrat pripovedoval o Dixonu in njegovih naseljitvenih načrtih. Če se ne motim, je Gore tako zelo občudoval te načrte, da je hotel tukajšnje naselbino urediti po Dixonovih načelih. Toda jaz niti nisem vedel, kje prav za prav leži Dixonville, drugače bi se bil gotovo potrudil, da ga poiščem.«

»Upajmo, da je naselbini gospoda Gorea namenjena srečnejša usoda kakor naselbini njegovega prijatelja,« je resno rekel mladi mož. »Ko smo pobegnili, so Indijanci pravkar zažgali poslednjo hišo.«

»O vsem tem mi morate natančno pripovedovati,« sem ga prosil. »Pojdite, prosim, da se okrepite z jedjo in pijačo, in pripovedujte nam, kar se da povedati. V ostalem — moje ime je Ollenshaw, Filip Ollenshaw.«

Šla sva v sobo. Vrgel sem nekaj polen na ogenj in prižgal nove sveče. Zaradi splošnega razburjenja in vrveža v hiši si še nisem utegnil gosta natančneje ogledati in sem presenečen spoznal, da je mnogo mlajši, kakor sem bil izprva sodil. Še nikoli nisem videl tako izklesanega obraza; nič na njem ni bilo mehkega ali zaokroženega, vse je bilo ostro rezano. Celo nos in očesni duplini so bili videti oblikovani iz kvadratov, prav tako čelo, čez katero so padali črni lasje v togem, čvrstem pramencu, v kolikor preveza ni zakrivala čela. Njegove oči so ta trenutek sijale nenaravno, bile so temno modre, kakor plavice. Okrog njegovih tankih ustjen je celo še zdaj igral preudaren, nekoliko preziren smehljaj.

»Lepo je tukaj, gospod Ollenshaw,« je rekel Geoffrey Montpelier, ko je pogledal naokrog. Miza je bila medtem pripravljena, da se je kar svetila. Vsa soba je bila kljub preprosti opremljeni v svojih plemenitih merah taka, da je bila vsaj mojim očem všeč.

Medtem ko je Geoffrey večerjal, sva govorila o vsakdanjih rečeh, o postavljanju hiš in različnih vrstah lesa. Potem sem mu ponudil pipo in sedla sva k peči drug drugemu nasproti.

»In zdaj mi, prosim, pripovedujte o napadu Indijancev,« sem ga pozval.

(Dalje)

Zmagovalec

Popoldansko sonce je sijalo na pobejeni Rožnik. V globeli, po kateri teče potok Mostec, so se poganzjali preko mostu smučarske skakalnice zagoreli fantje. Petek je bil tisti dan, zadnji čas za vežbo pred nedeljskimi tekmami. V soboto bodo počivali skakalci in skakalnica. Učitelj skakanja je le malo popraviljal in grajal, kajti kar je kdo znal, je znal.

»Kaj pa ti, Dušan? Si skakanje popoinoma opusti?« je vprašal eden od skakačev fanta, ki je že pol ure gledal navdušene fante, režeče hladni zimski zrak.

»Popolnoma ne in bom v nedeljo najbrž skakal,« je odgovoril Dušan in zraven mislil: tako gotovo se pomeriva, kakor sem tu!

Janez, ki je bil že dve leti prvak bele Ljubljane v smučarskih skokih, se je p'kro nasmehnil in si mislil: letos se mi tebe ni treba bati!

Dušan, visokošolec, se je spomnil preteklega leta. Kako hudo mu je bilo, ko je moral vprico Mojce čestitati Janezu kot zmagovalcu. Pozneje se je zaklel, da bo drugo leto on zmagovalec. Spomni se je žuljev, ki so jih bile polne roke, ko je poletel na Veliki planini gradil skakalnico. Sam zase je hotel trenirati in šele na dan tekem pokazati svoje znanje. Kot zmagovalca naj ga Mojca predstavi svojemu očetu. In tisti napor, štirinajst dni pred Božičem! Le jedel in spal je v koči, sicer pa je bil od jutra do večera v Repu in je samo skakal Daljava je od dne do dne rasla. Pa tudi na stili je pazil in ko je dobil v Ljubljani slike svojih zadnjih skokov v Repu, je bil z vsem zadovoljen.

Velika veja bližnje smreke se je sprostil na snega in zavila okolico za trenutek v bel oblak. Pod doskočičem se je pojavila Mojca. Dušan se je spustil k njej in skupaj sta počakala naslednji Janezov skok. Po pozdravu sta Mojca in Dušan krenila okrog Drenikovega vrha domov.

Drugi dan se Dušan ni mogel več upirati skušnjavi. Zgodaj zjutraj je cisto sam napravil nekaj poskusnih skokov. Videl je, da je le malo bolj od Janeza. Popoldne je smuča skrbno zdrgnil z mehko krpo in jih namazal s parafinom. »Vse v redu,« je ugotovil, ko je legel spat.

V nedeljo je bilo vreme za skakanje kakor našaš. Ob dveh so bili zorani krog sodniškega zbora vsi tekmovalci. Gorenjecem je bil dovoljen po en polkusni skok. Potem so vlekli številke. Janez je potegnil 18, Dušan 21. Ob pol treh so bili pripravljani vsi tekmovalci in gledalci. Napovedovalec je prebral imena skakačev. Prvi se je pognal preko mosta nek Gorenjec. Hlače so zafrfotale in pristal je na 25 m. Janeza, ki je prvi dosegel 28 m, so navdušeno pozdravili. Tudi Dušan z isto dolžino je bil deležen burnega vzklikanja. Ko se je vračal k skakalnici, je zapazil med gledalci Mojco z očetom. Opravičena je bila po smučarsko. Hlače so se proti čevljem vedno bolj ožile. Temnomoder švedski pulover, v katerega so bili uvezeni beli jelenčki, ji je pokrival bujne grudi. S svojimi črnimi lasmi je bila res očarljiva. Prijazno se ji je nasmehnil in ji pomahal.

Pri drugem skoku je Janez potegnil na 29. Dušan ni hotel zaostati in je pristal na 29 in pol. Bolj kakor on je bila Mojca vesela lepega skoka.

»Zadnji skoki,« je zaklical napovedovalec. Ljudje so utihnili. Janez je bil nekoliko živčen, in je obstal na 29. Dušan je imel zmago že takorekoč v žepu, a je hotel pokazati vse svoje znanje. Klubski tovariš s številko 20 je zdrsnil v globino. Dušan je položil smuč na tla in jih skrbno pripel. Ko je sodnik na mostu zamahnil z zastavico, je stopil v smučino in se spustil navzdol. Kosti so kar zaškripale, tako silovito se je odrinil na mostu. V krasnem loku, z lepim predklonom in varno je pristal na 31 m. Vzklikanja ni hotelo biti konec in ljudje so potihnili šele pri naslednjem skoku. Dušan je oblekel vetrni jopič, ki mu ga je med skoki držal brat, in krenil proti Mojci. Čestitala mu je in ga predstavila očetu kot bivšega sošolca. Po zadnjem skoku je napovedovalec pozval tekmovalce in zastopnike klubov, da se zberó v restavraciji hotela »Bellevue« k razglasitvi uspehov.

»Oče, ali smem z Dušanom?,« je poprosila Mojca.

»Smeš, če bosta pametna,« je dovolil oče in se nasmehnil.

»Seveda bova,« je odgovoril Dušan. Z eno roko je položil čez ramo smuč, z drugo pa je prijel Mojco pod roko in krenila sta proti hotelu. Mojca se je ozirala na očeta, ki je hodil s prijateljem nekaj korakov za njima. Nasmehnil se ji je in ji za šale požugal.

»Dušana povabi k nam na večerjo,« ji je šepnil, ko je zavil proti Tivoliju. Mojca, ki tega ni pričakovala, je veselo priklimala.

V restavraciji sta prišla med zadnjimi. Kake pol ure nato so se pokazali na vratih sodniki in vrhovni je razglasil rezultate. Dušan je kot prvak dobil dva pokala. Enega za najboljši skok dneva, drugega pa kot zmagovalec. Janez je bil drugi

in je dobil le plaketo. Dušan je potisnil manjši pokal Mojci v roke. Najprvo sta napila drug drugemu, potem pa so se vrstile napitnice in čestitke vse vprek. Dušan in Mojca sta se nadvse srečna kmalu poslovila od veselih prijateljev. Čez mostičke in Tivoli sta krenila na Mojčin dom.

Oče je dal pripraviti celo pojedino. Počakal ju je na vratih. Ko je zagledal pokala, je čestital in predstavljal Dušana svoji ženi, ki jih je povabila k mizi. Pokala sta se zopet praznila in polnila. Pri odhodu je vprašal oče mlada dva:

»Kaj pa je med vama?«

»Pada se imava,« je odgovorila Mojca in se privila k Dušanu.

Da sta danes srečen mlad par, je kar odved povedati ob spominu na lepe dni, ko smo še teknovali onkraj Rožnika.

Babnik Lojze

PO SVETU

× **Junaska smrt majorja princa Sayn-Wittgensteina.** V borbi proti sovražnikovemu bombnemu terorju je umrl junaska letalske smrti major princ Sayn-Wittgenstein, poveljnik neke nočne lovske jate in zmagovalec nad 83 sovražnikovimi letali. Padel je potem, ko je uničil 5 terorističnih bombnikov. Vest o podelitvi hrastovih listov z meči k viteškemu križcu železnega križa, s katerimi je Führer počastil izredne uspehe tega hrabrega nočnega lovca, ga ni več dosegla. Državni maršal Göring mu je v spomin zapisal: »Z njim izgubim jaz enega svojih najboljših mladih tovarišev. Nemško letalstvo obžaluje smrt enega svojih najuspešnejših nočnih lovcev in najodličnejših oddeikovnih poveljnikov, ki ga je čakala s'rajna bodočnost. Globoko užalosten stoji z nami nemški narod, ki je baš nočnim lovcom dolžan globoko zahvalo, ob grobu mladega junaka. Prežet z nenavadnim napadalnim duhom si je že v kratkem času priboril nesmrtno slavo. Njegova smrt je nam simbol obrambnega boja, vođenega brez usmiljenja in brez prizanašanja proti sovražnikovim terorističnim oddelkom. Jata, ki jo je major princ Sayn-Wittgenstein vodil k nočnemu boju proti sovražniku, se bo v duhu svojega mladega neustrašnega komodorja dalje borila, kakor bomo tudi mi vsi vdeli v njegovi smrti stalni opomin in dolžnost.«

× **Pomanjkanje premoga v Angliji.** Premogovno vprašanje je v Angliji ostalo še vedno nerešeno. Tudi ob pričetku sime britanski javnosti naslovljen poziv, naj v prihodnjih mesecih čim bolj stedi s premogom, zlasti pa s plinom in z elektriko, ni imel nikakih uspehov. »Dobava premoga plinarnam in elektrarnam, pišejo listi,« je zvezana z izrednim težavami. Razmere v nekaterih plinarnah so tako slabe, da namerava n. pr. plin

narna v Glasgowu ob nedeljah omejiti dobavo plina. Nadaljnjo težavo predstavlja pomanjkanje delovnih sil za ona dela v plinarnah, ki zahtevajo velikih telesnih naporov. V nekaterih vejah industrije, zlasti v bombažni industriji, je nezadostna oskrba s premogom že povzročila omejitve v obratih.«

× **Poneverbe in goljufije v velikem vojaškem skladišču pri New Yorku.** Londonski dnevnik »Daily Mail« javlja iz New Yorka, da je tamkajšnji časopis »Daily News« odkril velik škandal v upravi nekega vojaškega skladišča v Kent Shansu v državi New York. Zadeva je bila izročena vojaškemu odboru poslanske zbornice v preiskavo. Od 30 milijonov dolarjev gradbenih stroškov je baje velik del denarja odtekel v žep višjih častnikov. Poleg tega so nekatera podjetja s'rajno zaslužila pri opremlitvi in pri popravilih skladišč. Za potrebno zemljišče je plačala vojaška uprava desetkratno običajno ceno. Štiri tisoč litrov bencina so baje dnevno zapravili ali pa poneverili. Vladni nameščenci so se bavili s širokotežno črno borzo z racioniranimi živili. Dokazno gradivo obsega po vseh lista 57 strani in 10 izpovedi zapriseženih prič. Predsednik vojaškega odbora je že izposloval, da ne sme biti noben častnik iz taborišča prestatven v prekomorske dežele, dokler ne bo zaslišan. Zahtevan je bil odklic že preko morja odposlanih častnikov.

× **Tudi budistični duhovniki** se bodo na Japonskem v kratkem udeležili naporov domače fronte. Pričeli bodo delati v tovarnah. Japonska budistična zveza, ki ji pripada 28 različnih šol s preko 170 tisoč duhovnikov, vrši od novembra lani dalje nabore v več ko 80 tisoč svetiščih po vsej deželi. Ob zaključku del naborov bo večina duhovnikov med 15. in 45 letom odležila duhovniško obleko ter bo pričela z delom v oboroževalni industriji, kjer bodo duhovnik zaposleni kot nekvalificirani delavci, istočasno pa bodo vršili tudi moralni budistični pouk svojih delavskih tovarišev. Vest o prostovoljnem delu duhovnikov je bila v japonski javnosti zelo ugodno sprejeta. Načelnik urada za delo v ministarstvu za javno skrbstvo je stavil svečenike, ki so zaradi svojih dnevnih vaj zelo čvrsti in ki niso vajeni na nikako razkošje, za zgled japonske ljubezni do domovine.

× **Končno je šlo skozi cenzuro.** Nekemu kanadskemu dopisniku v Južni Italiji je šele sedaj dovolila angloameriška cenzura priobčitev poročila o napadu nemških bojnih letalcev na Bari dne 3. decembra. Dve s strelivom natovorjeni ladji so nemške bombe zadele ter sta eksplodirali in povzročili potopitev 15 nadaljnjih ladij. Nad 1000 mož ladijskih posadk je izgubilo življenje, mnogo poslopj je bilo razrušenih. Na mnogo milj so bila iztegana vsa vrata in okna. Naslednje jutro smo preleteli tako končuje kanadski dopisnik, luko. Najmanj 7 ladij je še gorelo mnogo drugih pa je bilo že pod vodo. Nekaj ladij je gorelo še 4. decembra.

Prvega je — obnovite naročnino!

MESTNA

PUPILARNO
VARNA!

HRANILNICA LJUBLJANSKA

IZPLACUJE

»A VISTA VLOGE« VSAK CAS, »NAVADNE« IN »VEZANE« PO UREDBI. — SODNO DEPOZITNI ODDELEK, HRANILNIKI, TEKOČI RACUNI. — ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMCI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

SMEŠNICE

DODATEK

Vojak je poljubljaj svoje dekle. Naposled se je dekletu branilo in se ni hotelo več poljubljati.
— Oh, je tedaj vzdihnil vojak, pa mi jih daj še par na dodatno karto!

SODOBNO

Mati: »Anita, pazite na Jakca, da se mu kaj hudega ne pripeti.«
Jakec: »Nič ne bo, mama, saj naju vedno straži vojak.«

BRZOJAVNI NESPORAZUM

Petrova žena ga je osrečila z dvojčki in Peter je bil v resnici tako srečen, da je brzojavil tašči: Pravkar dvojčki, jutri več!

MILO ZA DRAGO

Pesnik Tom Moor je bil povabljen nekam na obed, kjer so ga vsi slavili razen nekega ošabnega zavistnika, ki ga je vprašal:
— Vaš oče je bil lekarnar?
— Je bil, je odgovoril pesnik.
— Čudno, da tudi vas ni dal za lekarnarja.
— To ni nič čudnega. Vaš oče je bil vsekakor dobro vzgojen človek?
— Kaj bi ne bil?
— Vidite, da nekateri ljudje ne stopajo po stopinjah svojih očetov!

»Ah, kakor vidim, si se poročil. Niti ene luknje nimaš več v nogavicah.«
»Da, krpanje nogavic je bilo prvo, česar me je žena naučila.«

»Naslednjice je dejal zobozdravnik.
Vstopil je Ahacelj. »Kaj želite?« je vprašal zobozdravnik.
»Izderite zob,« je velel Ahacelj.
»Brez bolečin?«
»Ne,« je odgovoril Ahacelj dostojanstveno, »nočem nobenih posebnosti. Nič kokaina ali kakor se imenujejo vse tiste snovi, s katerimi vlečete

ljudem denar iz žepa. Ven z zobom, brez vsakih ceremonij!«

Zobozdravnik ni bil prav nič užaljen. Nasprotno, dejal je: »Zelo me veseli, da sem končno srečal moža, ki jemlje stvar možato. Sedite toroj!«
»Ne, hvala,« je odvrnil Ahacelj hitro. »Meni sploh ni treba izdreti zoba. To je samo za mojo ženo, ki je še v čakalnici!«

»Torej vi pravite, da bi dal več ognja v svoje pesmi?«
Založnik: »Nasprotno, več pesmi v ogenj!«

× En zdravnik na 4500 prebivalcev. V Kairu in Aleksandriji nameravajo osnovati dve novi medicinski fakulteti, kakor je sporočilo egiptsko ministarstvo za narodno zdravje. Ta ukrep so utemeljili z velikim pomanjkanjem zdravnikov. V celnem Egiptu je ta čas samo 35.000 zdravnikov, tako da odpade po en zdravnik na vsakih 4500 prebivalcev.

× Štorklja sredi zime. Nad Nürnbergom so te dni opazili štorkljo, ki je letela čez mesto. Pojav južnega ptiča v zimski dobi je izzval tem večje začudenje, ker že nad deset let v Nürnbergu niso opazili nobenega gnezda, v katerem bi čepela štorklja. Zdaj ugibajo, ali se je štorklja prezgodaj vračala iz Afrike ali je mogoče pobegnula iz kakšnega živalskega vrta.

× Izpraznjeni Tokio. Novi japonski zakon o protiletalski obrambi določa, da se mora izprazniti 15 okrajev Tokija, nadaljnjih 8 okrajev pa na področju industrijskega mesta Nagoye v približni površini 300.000 kvadratnih kilometrov. Izpraznitvene določbe se nanašajo izključno na stanovanjske predele v bližini postaj in raznih tvorniških objektov.

× 1200 let star hrast. V Hejkovicah blizu Jična so pred kratkim podrli in izkopal 1200 let star hrast, ki je bil menda najstarejše drevo na ozemlju češkomoravskega protektorata. Za zazidavo odprtine, ki je pri izkopu hrastovega debla in korenin nastala v zemlji, so porabili dva vagona opeke, en vagon kamenja in cel vagon apna, cementa in peska za omet. Hrastov velikan je meril 28 metrov v višino, v obsegu pa je imel 16,80 metra.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

37. ZDRAVILNA ŠPAJKA

ali baldrijan je po vlažnih travnikih in ob gozdih precej pogostna rastlina. Zraste do 1½ m visoka. V zemlji ima kratko, debelo koreniko, iz katere rastejo pritalni listi in okrogla, brazdasta stebela. Redke veje si rasto nasprotno, prav tako tudi listi po steblih. Listi so pernato razrezani na sulčaste, debelo napiljene roglje. Cveti se razvijejo na zgornjih vejicah. Majhnj so, rdečkasti ali beli, pa precej gosto drug pri drugem, skoraj kakor pri bezgu. Vsak cvet ima mično, pernato čašico, ližast venec, ki je pri dnu ob eni strani izbočen, v vrhu pa nacepljen v pet krpic; dalje tri prašnike in en pestič. Plodnica je jajčasta in leži pod cvetnim vencem.

Korenika postane 4–5 cm dolga in 2–3 cm debela. Poraščajo jo na gosto preko 20 cm dolge in do 2 mm debele, vlaknate korenine. V zdravilstvu se rabijo zgolj korenike. Iz njih prirejajo poseben izvleček; pa tudi čaj iz razrezanih korenin pijejo ponekod kot zdravilo zoper krče in za pomirjenje živcev.

Korenike kopljemo jeseni. Porežemo jim korenine in sušimo navadno na planem. Tudi jih nabirajo na niti, da se viseče v zraku bolje suše.

38. TAVZENTROZA

zlati grmiček ali kičica je jako znana zdravilna rastlina grenkega okusa. Posušene rastline kuhajo za čaj kot lek za želodčne bolezni in kot kri čistilno sredstvo. V lekarnah pripravljajo iz rastline izvleček, ki ga pridevajo raznim zdravilom in grenčicam.

Tavzentroze rastejo po suhih travnikih in sončnih gričih. Navadna velikost je 20–40 cm. Pri tleh rasto zvezdasto razvrščeni, jajčasti, po steblu pa po dva in dva nasproti ožji, sulčasti listi. Oboji so celorobi, po dolgem žilasti in brez pecljev. Pritalni listi kmalu usahnejo. Medtem so se na vejicah vrh četverorobega stebela razvili nežni, 1–1½ cm dolgi, rožnardeči cveti. Čašica ima pet ozkih, trozilnih rogljev; venec je cevast, rob pa kolesasto razširjen in nacepljen na pet krp. Prašnikov je pet, pestič eden. Cveti so odprti samo podnevi in ob lepem vremenu.

Tavzentroze režemo nekaj cm nad korenino, kadar cveto in jih sušimo na zračnih podstrešjih.

Križanka št. 5

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pokrajina na Hrvaškem, 9. glasbeni pojem, 10. krščansko znamenje, 11. električna merska enota, 13. igralna karta, 14. kraj na polotoku Pelješcu, 18. pritok Urala, 19. blago, predmeti, 23. stara beseda za pivo, 24. slabokrvnež, 26. infelativa, predlog, 28. grob, kup zemlje, 29. onemogel, utrujen, 30. kratica, s katero so označeni avtomobilni diplomati, 32. prav, pravkar, 33. eden izmed bratov, ki sta baje ustanovila Rim, 34. predlog, 35. predplačilo, nadavek, 37. pol ovce, 38. število, 40. zabavljica, 41. evropska država, 42. grozeč, preteč s škodo, 43. reka na Hrvaškem, 44. znak za kemično prvino, 45. reka v Sibiriji, 46. velika riba, 48. egipčansko božanstvo, 49. del prostora, sobe, 52. število, 55. oblika pomožnega glagola, 56. lahkoatletska prireditelj, 58. merske enote za drago kamenje in zlato, 61. vrsta cerkvenega petja, 62. gibčen, uren, 63. Luthrov nasprotnik (fon), 65. shramba za krmno in žito, 66. osebni zalamek, 68. bog ljubezni, 69. veznik, 70. krojaška potrebaščina, 72. mesto ob obali Kaspiškega jezera, 74. pesem, 75. morje.

Navpično: 1. češki verski reformator, 2. dva enaka soglasnika, 3. dva enaka soglasnika, 4. zlato (italijansko), 5. ženitovanje, gostija, 6. žito, 7. oblika pomožnega glagola, 8. glavna oseba iz znane Gotovčeve opere, 9. nevarna otroška bolezen, 12. načelnik, predstojnik, poveljnik, 14. domišljavec, 15. predmet, snov, naslov, 16. mestoce v Dalmaciji, 17. reka v Egiptu, 19. nasilni odvzem, 20. pripadnik izumrlega mongolsko-tatarskega plemena, 21. naziv za neko vrsto krav, 22. svetopisemska oseba, 24. znak za kemično prvino, 25. gora pri Jeruzalemu, v prenesem smislu pomeni tudi veliko trpljenje, 26. postna jed, 27. v rani, 31. pritok Save, 34. gora na Primorskem, 36. oče, 37. del voza, 39. tih, brez besede, 40. jeza, srd, 43. oblastven, opravljajoč državni posel, 47. mesto v Italiji, 49. ključno zroč, 50. francoski pisatelj (Islandski ribič), 51. svetopisemska oseba, 52. reka v Albaniji, 53. okrajšano moško ime, 54. hlapljiva tekočina, ki se rabi v zdravilstvu, 56. kratica za označbo časa, 57. moško ime, 59. turški fevdalni mogočnej, 60. veznik, 64. začimba, 66. krajevnost, pristov, 67. neznanica v višjem računstvu,

	1	2				3	4	5	6					7	8	
9						10								11		12
13			14	15	16	17		18			19	20	21	22		23
		24					25			26					27	
		28								29						
30	31		32								33				34	
35		36								38	39				40	
		41								42						
43						44				45				46		47
48			49	50	51						52	53	54		55	
		56				57				58	59			60		
		61								62						
63	64		65					66	67		68					69
70		71					72			73					74	
		75														

69. dnevi rimljanskega koledarja, 71. začetek trme, 72. znak za kemično prvino, 73. priprava, studij, 74. medmet.

REŠITEV KRIZANKE ŠT. 4

Vodoravno: 1. kosa, 5. slabo, 10. zlagano, 17. okopi, 19. klarinet, 21. zaton, 23. zabela, 24. ovditi, 26. ode, 27. ata, 28. ubožen, 30. naježen, 32. viri, 34. glavar, 39. Cop, 41. ton, 42. mož, 44. mar, 45. nikotin, 47. na, 49. anem'ki, 52. Adakale, 54. pod, 55. gibalo, 57. et, 58. li, 59. svati, 61. ikona, 62. prekop, 65. četa, 67. ak, 68. to, 69. Praga, 70. on, 72. peta, 74. t. m., 76. na, 78. Emona, 80. as, 82. belci, 84. Rur, 86. zagon, 88. roditelj, 91.

aligator, 93. manever, 94. ata, 96. težaven, 97. na davek, 98. ožet.

Navpično: 1. kozav, 2. Oka, 3. sobar, 4. apetit, 6. lk, 7. Alabama, 8. Ba, 9. orožar, 10. znan, 11. led, 12. atin, 13. Azijati, 14. na, 15. otožen, 16. Ineni, 18. Ila, 20. Iver, 22. oder, 25. tak, 28. ulom, 29. ovira, 31. Eton, 33. ironik, 34. gg, 35. pokal, 38. učila, 39. čik, 40. polič, 42. magistrat, 43. Zebot, 45. nato, 46. te, 47. nota, 48. edikti, 50. Manon, 51. ko, 53. dekan, 54. pa, 56. bramor, 59. steber, 60. vatel, 62. pregon, 63. Egon, 64. po, 66. ep, 71. nadev, 73. Aljaž, 75. mule, 77. Ezav, 79. Arad, 81. siva, 83. Cite, 85. riž, 87. Ate, 89. ona, 90. tek, 92. ga, 93. ma, 95. at.